

Październik 10 (156) 2001

DORADZTWO ROLNICZE

Cena 1,3 zł

Oddział w Grabanowie

ISSN 1233-8494

Już jesień

Foto Walerian Maksymiuk

Spis treści

Wybrane podatki na obszarach wiejskich.....	2
Dochód rolniczy w produkcji trzody chlewnej.....	3
Rolnictwo Lubelszczyzny w liczbach.....	4
Przedstawiam wyniki demonstracji.....	7
Warunki przechowywania ziemniaków.....	7
Choroby przechowalnicze jabłek...	8
Nicienie obniżają plony ziemniaków..	9
Dziesięć lat inseminacji loch.....	10
Porady pszczelarskie.....	11
Choroba krów wysokomlecznych - Ketoza.....	12
Co należy wiedzieć o gumie.....	12
Zapobieganie mastitis szansa na poprawę jakości mleka.....	13
Mistrzowie wojewódzcy Konkursu „AGROLIGA 2001”....	15
Program edukacyjno-informacyjny „Lubię zimno”.....	17
Stół pięknie nakryty.....	18
Skarby w słoikach.....	19
Ile zyskamy na wierzbie opałowej...	20
Unia Europejska co rolnik o niej wiedzieć powinien.....	21
Inspektor pracy doradza.....	22

Wybrane podatki na obszarach wiejskich

Mieszkańcy obszarów wiejskich w zależności od rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej zobowiązani są do uiszczania podatków.

W przeważającej większości mieszkańcami obszarów wiejskich są rolnicy, którzy płacą podatek rolny (2,5 q żyta na 1 ha przeliczeniowy, przy cenie żyta 35,82 zł/q) oraz podatek od nieruchomości. Właściciele nieruchomości, którzy nie są rolnikami płacą podatek od nieruchomości. Podatkiem od nieruchomości obciążone są:

- Budynki mieszkalne lub ich części - 0,46 zł/m²,
- Budynki związane z działalnością gospodarczą inną niż rolnicza lub leśna z wyjątkiem budynków lub ich części przydzielonych na potrzeby bytowe osób zajmujących lokale mieszkalne, oraz od części budynków mieszkalnych zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej - 15,86 zł/m²,
- Budynki lub ich części zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym - 7,38 zł/m²,

- Pozostałe budynki lub ich części - 5,29 zł/m²,
- Budowle 2% ich wartości,
- Grunty związane z działalnością gospodarczą inną niż rolnicza lub leśna z wyjątkiem związanych z budynkiem mieszkalnym - 0,56 zł/m²,
- Grunty będące użytkami rolnymi nie wchodzącymi w skład gospodarstw rolnych w rozumieniu ustawy o podatku rolnym wykorzystywanych na cele rolnicze 0,05 zł/m²,
- Grunty pod jeziorami zajęte na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrownie wodne - 3,09 zł/m²,
- Pozostałe grunty - 0,08 zł/m².

Podatek od nieruchomości na dany rok podatkowy od osób fizycznych ustala, w drodze decyzji, wójt, burmistrz lub prezydent właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości.

Rada gminy może obniżyć stawki podatku, ale nie więcej niż o 50%. Dochody z podatku od nieruchomości zasilają budżet jednostek administracyjnych.

*Opracowali: Tymon Uchymiak
Jarosław Golach*

Agro

Jasionka 5, 21-200 Parczew tel. 355-05-22

➤ Pasze Hendrix

➤ Nawozy

➤ Środki ochrony roślin

➤ Śruta sojowa i rzepakowa

➤ Nasiona kukurydzy

➤ Wyposażenie budynków inwentarskich

➤ Folia do sianokiszzonek

➤ Doradztwo

Zapraszamy

Dochód rolniczy w produkcji trzody chlewnej

Często z ust rolników słychać stwierdzenie, że dzisiaj w rolnictwie nic się nie opłaca. Jako doradcy spotykamy się również z pytaniami co jest opłacalne a co nie? Co produkować, aby osiągnąć zadowalający dochód?

Na tak postawione pytanie nie ma prostej odpowiedzi. Produkcja rolnicza jest bardzo złożona, uzależniona od wielu czynników, które decydują o ostatecznym wyniku. Z obserwacji jak również z literatury wynika, że o dochodowości (zyskowności) poszczególnych gałęzi produkcji decydują głównie: wydajność i skala produkcji. Tak już jest w gospodarce rynkowej, że aby osiągać dobre rezultaty w każdej dziedzinie, trzeba być "lepszym" od innych. Trzeba dużo i tanio produkować, ważne jest również uzyskanie korzystnych warunków sprzedaży.

Poniżej przedstawiam państwu przykład gospodarstwa, które dostosowało się do panujących warunków i osiąga zadowalające wyniki. Gospodarstwo prowadzi młody rolnik w Dmininie gmina Łuków. W tradycyjnej chlewni po rodzicach prowadzi tucz świń w cyklu otwartym. Zakupuje prosięta na targowiskach w partiach po około 50 sztuk, gdyż taką ilość

umieszcza w poszczególnych kojcach. W żywieniu stosuje wyłącznie pełnoporcjowe mieszanki firmy CARGILL. Dzięki znacznej skali produkcji (aktualnie 350 szt/rok) uzyskuje istotne upusty na cenie zakupywanych pasz. Producent dostarcza zamówione pasze paszowozami, na telefon do gospodarstwa. Rolnik ma zapewniony zbyt dzięki wieloletniej umowie kontraktacyjnej z Zakładami Mięsnymi w Łukowie.

Prezentowany poniżej przykład dotyczy sprzedaży 109 sztuk tuczników wyprodukowanych jako jeden rzut. Jak wspomniano zwierzęta przebywają w dużych kojcach na ściółce. Pasy zadawane są z autokarmników na sucho, do wody zwierzęta mają swobodny dostęp dzięki zamontowanym poidłom. Wyliczenia przeprowadzono na podstawie zapisków, które rolnik prowadzi bardzo skrupulatnie.

Z poniższych tabel wynika:

- padło jedynie 2 sztuki (upadkowość 1,8%),
- uzyskana cena za kilogram żywca to 4,81 zł,
- zużycie paszy na 1 kg przyrostu wyniosło 3,26 kg,
- koszty zmienne na 1 kilogram przyrostu 3,66 zł,
- dochód rolniczy brutto uzyskany z jednej sztuki 48,8 zł.

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	SPRZEDAŻ ZEWNĘTRZNA					SPOŻYCIE WEW.		Produkcja ogółem kg
		Jedn. miary	Ilość szt.	Średnia masa ciała	Cena w zł/kg	Wartość zł	Ilość szt.	Średnia masa ciała	
PRODUKCJA:									
1	Tuczniki	szt.	109	95,6	4,81	50 122,1		0	10 420
2	Maciora (1/6)	szt.	0,000	0	0,00	0,0		0	0

KOSZTY ZMIENNE:

	Zakup zwierząt	Jedn.	Ilość	Cena	Wartość	Waga prosiąt	Upadki	Przyrost
1.	Zakup prosiąt	szt.	111	125	13875,00	1776kg	1,8%	8 644

Lp.	Pasze z zakupu	dt	Cena w zł	Wartość w zł	Rozdysponowanie na grupy zwierząt w dt			
					Lochy	Prosięta	Warchlaki	Tuczniki
1.	Mieszanka p.p. PROSIĄK	29,10	96,8	2817,00		29,10		
2.	Mieszanka p.p. SUPERSTART	20,10	84,6	1700,00			20,10	
3.	Mieszanka p.p. SUPERWZROST	141,80	77,1	10930,00				141,80
4.	Mieszanka p.p. SUPERFINISH	102,80	68,8	7077,00				102,80
RAZEM		293,80		22524,00	0,00	29,10	20,10	244,60
waga						15-25	26-40	40-100
PASZE RAZEM		293,80	76,7	22524,00	0,00	29,10	20,10	244,60

Lp.	Usługi weterynaryjne	Jedn.	Ilość	Cena	Wartość
1	Inseminacja	zł	0	20	0,00
2	Weterynarz + Leki	zł	1	732	732,00

Zużycie paszy na 1 kg przyrostu
3,26kg

Ciąg dalszy na s. 4 ➡

Rolnictwo Lubelszczyzny w liczbach

Tygodnik o rolnictwie i gospodarce żywnościowej "Boss Rolnictwo" w wydaniu sierpniowym przedstawił rolnictwo Lubelszczyzny w artykule z cyklu rolnicza mapa Polski. Dla czytelników "Doradztwa Rolniczego", mieszkańców naszego regionu interesującą lekturą będzie streszczenie tego artykułu.

Województwo lubelskie jest trzecim pod względem wielkości regionem Polski, po Mazowszu i Wielkopolsce. Ogólna powierzchnia Lubelszczyzny wynosi 2 511,4 tys. ha wg granic administracyjnych. Województwo, w wyniku reformy administracyjnej powstało z połączenia dawnych województw: lubelskiego, chełmskiego białkopodlaskiego i zamojskiego. Największymi miastami województwa są: Lublin,

Chełm, Puławy, Biała Podlaska i Zamość.

Użytki rolne w roku 2000 stanowiły 70,5% ogólnej powierzchni województwa lubelskiego, lasy zajmowały 21,9% i około 9% inne grunty. W ogólnej powierzchni użytków rolnych grunty orne stanowiły 78,4%, użytki zielone 19,6% i sady 2,1%. Powierzchnia gruntów użytkowanych przez rolnictwo indywidualne i publiczne wynosiła

2 435,2 tys. ha. W dyspozycji sektora prywatnego było 1 869,5 tys. ha, co stanowiło 76,8 % powierzchni województwa lubelskiego. Rolnicy indywidualni posiadali 1 595 tys. ha użytków rolnych, czyli 92,9%.

Na Lubelszczyźnie występują dobre warunki klimatyczne, sprzyjające rolnictwu i hodowli. Okres wegetacji roślin uprawnych jest długi i zróżnicowany, trwa od 190 - 200 dni w części północnej i środkowej, do 210 - 220 dni w części południowo-zachodniej województwa. Pozwala na uprawę wszystkich roślin typowych dla polskiej strefy klimatycznej. Zimą na Lubelszczyźnie występuje obfita pokrywa śnieżna, wiosna przychodzi szybko a latem występują wysokie temperatury. Obszar województwa lubelskiego charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem ilości opadów atmosferycznych. Najniższe występują w północnej części województwa na Nizinie Mazowieckiej i Polesiu Zachodnim. Najwięcej opadów przypada na południowo-zachodnią część województwa: Kotlina Sandomierska i Roztocze.

Na obszarze województwa lubelskiego występują wszystkie typy gleb: gleby brunatne i rędziny przeważają na terenach wyżynnych, gleby bielcowe i bagienne na nizinach. Gleby najżyźniejsze klasy I-III b, wykształcone na lessach stanowią 39,6% wszystkich użytków rolnych. Taki odsetek nie jest notowany nigdzie więcej w Polsce. Występują one na Wyżynie Lubelskiej i na Wyżynie Wołyńskiej. Najślabsze gleby klasy V-VI stanowią 24,4% użytków rolnych. Występują w północnej części województwa i w Kotlinie Sandomierskiej.

Według spisu rolnego (ostatni) z 1996 roku w województwie lubelskim było 246 559 indywidualnych gospodarstw rolnych, stanowiło to 12% wszystkich indywidualnych gospodarstw rolnych w Polsce. Średnia powierzchnia

Zmienne koszty maszynowe	Jedn.	Ilość	Cena	Wartość
1 Energia elektryczna	kWh	200	0,26	52,00
2 Woda	szt	109	1,0	109,00
3 Koszty bieżących napraw	zł	2	20,00	40,00
RAZEM				201,00

Oprocentowanie kapitału	%	Wartość
Oprocentowanie 6-mies. lokaty bankowej	11,00%	833,25

RAZEM KOSZTY ZMIENNE w zł na grupę testową	38 165,25
KOSZTY ZMIENNE PRODUKCJI w zł / kg	3,66
DOCHÓD BEZPOŚREDNI w zł na grupę testową	11 956,87
DOCHÓD BEZPOŚREDNI w zł / sztukę	109,70
DOCHÓD BEZPOŚREDNI NA 1 kg	1,15

ilość kg	10420,4
cena w zł/kg	4,81
wartość produkcji zł/szt	459,8
koszt zmienny bez oproc kap. zł/szt	342,5

relacja koszty stałe/zmienne	20%
koszty stałe (bez amortyzacji)	68,5
DOCHÓD ROLNICZY brutto zł/szt	48,8
Amortyzacja (zł/szt)	5,5
DOCHÓD ROLNICZY netto zł/szt	43,3
wskaźnik dochodowości	12,7%
cena graniczna	4,30

Andrzej Mazur

➔ gospodarstwa wynosiła 6,1 ha. Struktura agrarna gospodarstw indywidualnych przedstawiała się następująco: gospodarstwa do 5 ha stanowiły 52%, gospodarstwa średnie 5-10 ha - 33,5%, udział gospodarstw dużych o powierzchni powyżej 10 ha wynosił 14,5%.

Lubelszczyzna ma charakter typowo rolniczy. Ludność rolnicza stanowi 53% ogółu (w Polsce 38%). Średnio przypada 49,8 osób ludności rolniczej na 100 ha użytków rolnych.

W województwie lubelskim rolnicy z wykształceniem wyższym i średnim rolniczym stanowią 13,4%. W Polsce wskaźnik ten wynosi 21,4%.

Na dość wysokim poziomie w porównaniu do innych województw kształtowało się wyposażenie rolnictwa w środki trwałe w tym: maszyny i narzędzia rolnicze oraz w środki obrotowe tj. nawozy mineralne, środki ochrony roślin i inne. I tak średnio na 100 ha użytków rolnych przypadało 8,8 szt. ciągników rolniczych (w kraju 7,3 szt). Nawożenie mineralne w naszym województwie kształtuje się na poziomie 90,2 kg NPK na 1 ha użytków rolnych przy średnim w kraju 89,6 kg NPK na 1 ha użytków rolnych.

Warunki przyrodnicze w województwie lubelskim decydują o zróżnicowaniu uprawianych roślin. W części północnej na glebach słabych uprawiane są ekstensywne odmiany zbóż i ziemniaków. Na pozostałym obszarze województwa /część środkowa i częściowo południowa/, na glebach lepszych w uprawach zwiększa się udział roślin przemysłowych, warzyw gruntowych i pastewnych na nasiona, wśród zbóż dominują pszenica i jęczmień. Dane statystyczne lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego informują, że w roku 2000 ogólna powierzchnia zasiewów wynosiła 1 257 tys. ha i była o 1,7% mniejsza niż w roku 1999. Z tego wynika, że około 90 tys. ha stanowiły ugory i odłogi. W strukturze zasiewów dominowały zboża, stanowiły 72,8%, ziemniaki 10,9%, rośliny przemys-

łowe 5,8% i rośliny pastewne tylko 4,6%. W produkcji zbóż udział pszenicy stanowił 44,3%. W 2000 roku odnotowany średni plon pszenicy wynosił 31,2 dt/ha. Udział żyta w przedstawianym roku w powierzchni wszystkich upraw zbożowych stanowił 18% przy bardzo niskim plonie 18,7 dt z 1 ha. Na taką wielkość plonu wpłynęła długotrwała susza. Podobną powierzchnię do żyta zajmowały mieszanki zbożowe. Spośród pozostałych zbóż na uwagę zasługuje wzrost powierzchni uprawy kukurydzy. Posiano ją na prawie dwukrotnie większej powierzchni niż w 1999 roku. Odnotowano także blisko 20% wzrost arealu uprawy gryki i prosa.

W 2000 roku w województwie lubelskim skup zbóż konsumpcyjnych, z mieszankami zbożowymi, wyniósł 407,6 tys. ton ziarna, w tym 366 tys. ton pszenicy i 18,6 tys. ton żyta. W porównaniu do roku poprzedniego skup zbóż był większy o 15,9%. Zboże skupione w systemie interwencyjnym ARR stanowiło 46,2% skupu zboża ogółem.

Uprawy ziemniaka w roku 2000 były mniejsze o 1,4 tys. ha tj. o 1% niż rok wcześniej. W ciągu trzech ostatnich lat rolnicy znacznie ograniczali powierzchnię uprawy tej rośliny. W 2000 roku zbiory ziemniaków wynosiły 2 495,5 tys. ton, przy plonie 182 dt/ha i były większe niż w poprzednim roku. Druga co do znaczenia roślina pastewna charakterystyczna dla regionu lubelskiego - burak cukrowy uprawiana była na powierzchni 48,7 tys. ha. Większość zebranych w 2000 roku buraków cukrowych została zakontraktowana przez 8 cukrowni zrzeszonych w Lubelsko-Małopolskiej Spółce Cukrowej z siedzibą w Zamościu. Lubelskie cukrownie łącznie zakontraktowały 1 728,9 tys. ton buraków z powierzchni wynoszącej 42 tys. ha co stanowiło 86,2% arealu tej uprawy. Zawarto umowy kontraktacyjne z 25 648 plantatorami.

Innymi ważnymi roślinami uprawianymi w naszym województwie są: rzepak, chmiel i tytoń. Areal

uprawy rzepaku w 2000 roku stanowił 3,25% arealu ogólnokrajowego. Udział województwa lubelskiego w produkcji rzepaku wynosił 3,7%.

Powierzchnia uprawy chmielu w naszym województwie w 2000 roku wynosiła 1807 ha. Stanowiło to około 82% powierzchni uprawy chmielu w Polsce. Z tej powierzchni zebrano 2089 ton surowca, co stanowiło 81% krajowej produkcji chmielu. Chmiel jest uprawiany przez 1100 plantatorów, najwięcej w powiatach: opolskim, łęczyńskim, puławskim i krasnostawskim. Średnia powierzchnia plantacji wynosi 1,64 ha. Gmina Wilków jest rekordzistą w uprawie tej rośliny, uzyskuje się w niej około 20% produkcji krajowej.

Na Lubelszczyźnie w ubiegłym roku uprawiano 3,9 tys. ha tytoniu, w porównaniu z 1999 rokiem nastąpił spadek o 49,6%. Zebrano 13,4 tys. ton liści tytoniu. W roku bieżącym nastąpiło drastyczne ograniczenie kontraktacji tej rośliny.

Nasze województwo zajmuje drugie miejsce w ilości drzew owocowych i pierwsze pod względem plantacji malin, aronii i jeżyny bezkolcowej. Około 1/5 skupowanych w kraju owoców pochodzi z Lubelszczyzny. W roku 2000 uprawy owoców z drzew, malin i truskawek prowadzono na: sady 35 665 ha, plantacje malin 5 829 ha oraz truskawek 10 210 ha. Produkcja owoców wynosiła 320 tys. ton, była większa niż w roku poprzednim o 8,5%. Skup wszystkich owoców wyniósł 219,9 tys. ton, były one wyprodukowane w gospodarstwach indywidualnych. Powiat opolski jest największym potentatem wojewódzkim w produkcji owoców z drzew i owoców jagodowych. Inne przodujące w tej dziedzinie powiaty to: kraśnicki, lubelski, puławski.

Produkcja warzyw gruntowych w ubiegłym roku wynosiła 524,5 tys. ton. Dominującym gatunkiem uprawianych warzyw jest kapusta, następnie marchew, pomidory i cebula.

W regionie lubelskim hodowla

Ciąg dalszy na s. 6 ➔

➔ zwierząt gospodarskich oraz jej struktura gatunkowa wskazuje na związki z naturalnymi warunkami przyrodniczymi i strukturą zasiewów. W hodowli dominuje trzoda chlewna. W 2000 roku pogłowie trzody chlewnej kształtowało się na poziomie 1 204,2 tys. szt., było mniejsze o 10,2% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Pod koniec 2000 roku, w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych, przypadało 70,1 sztuk trzody chlewnej, a na 100 ha gruntów ornych, 89,5 sztuk. Natomiast pogłowie bydła ogółem liczyło 459,9 tys. sztuk i było mniejsze o 10,6% w stosunku do 1999 roku. Pod koniec 2000 roku, w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych, przypadało 26,8 szt. fizycznych bydła.

Produkcja mleka w ubiegłym roku osiągnęła poziom 1 117 mln l, z czego skupiono 559,1 mln l. W grudniu 2000 roku za litr mleka w skupie płacono średnio 0,83 zł. W województwie lubelskim mleko skupuje 18 spółdzielni mleczarskich. Spółdzielnia Mleczarska "Spomlek" w Radzynie Podl. i SM w Krasnymstawie posiadają certyfikaty HACCP. Roczna przeciętna wydajność jednostkowa krów w naszym województwie w ubiegłym roku wynosiła 3660 l mleka. Jest to jedno z ostatnich miejsc pod względem wydajności mlecznej na tle całego kraju. Mleko skupowane jest z 72,2 tys. małych gospodarstw. W strukturze dostawców mleka według skali chowu krów przeważają gospodarstwa rolne posiadające stada do 5 krów. Najmniejszą grupą dostawców są gospodarstwa rolne z ilością powyżej 10 szt. krów.

W przeważającej części województwa lubelskiego gospodarstwa rolne są wielokierunkowe. Istnieje niewielka liczba gospodarstw specjalistycznych zajmujących się głównie uprawami przemysłowymi, jak tytoń, chmiel lub gospodarstwa sadownicze oraz warzywnicze. W produkcji zwierzęcej jest niewiele ferm trzody chlewnej, bydła mlecznego i drobiu.

Atutem rolnictwa lubelskiego są jego wiejskie tradycje i nastawienie

pro rynkowe pomimo jego wielokierunkowości i rozdrobnienia. Ponad połowa produktów lubelskiego rolnictwa trafi poza granice województwa, reszta jest skierowana do bezpośredniej sprzedaży targowiskowej. Zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego w województwie nastawione są na przerób miejscowego surowca. Do najważniejszych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego należą: cukrownie, browary, zakłady mięsne, mleczarnie, wytwórnie win, soków i wód mineralnych. Przechodzą one obecnie trudny okres restrukturyzacji, wdrażania nowych technologii i dostosowania do wymogów europejskich.

Słabą stroną rolnictwa naszego województwa jest zła struktura agrarna, niedorozwój rynków rolnych i bazy przechowalniczej. Niski poziom rozwoju infrastruktury technicznej, niski poziom kwalifikacji mieszkańców wsi powoduje, że gospodarstwa rolne są nadal małe obszarowo i rozdrobnione. W momencie akcesji z UE wiele

z nich może zostać zaliczone do sfery socjalnej. Cechą charakterystyczną lubelskiej wsi jest także niepełne wykorzystanie posiadanych możliwości i walorów środowiska. Niski stopień świadomości o tym, że istniejące walory przyrodnicze i kulturowe czynią nasz region unikalnym w skali Europy.

Szansą dla rolników lubelskich w obecnych warunkach jest organizowanie się w grupy producentów rolnych, modernizacja mleczarstwa i sposobu pozyskiwania mleka, wzrost eksportu na rynki wschodnie. Rolnictwo powinno wykorzystać walory mało zanieczyszczonego środowiska naturalnego i położenia geograficznego umożliwiające zwiększenie produkcji w stanie świeżym, eksportowej. Powinno postawić na rozwój rolnictwa ekologicznego do rozwoju, którego oprócz warunków przyrodniczych posiada także duży potencjał ludnościowy.

Na podstawie "Boss Rolnictwo" opracowała: Krystyna Laskowska

Grzegorz Suchorab „ROLOPRYSK”

tel. (083) 356 51 96 w godz. 7-20

Przewłoka 47a 21-200 Parczew

- ♣ *Stacja kontroli i modernizacji opryskiwaczy polowych i sadowniczych*
- ♣ *Naprawa sprzętu rolniczego oraz samochodów osobowych*
- ♣ *Atestacja opryskiwaczy wykonywana na miejscu oraz w terenie po uzgodnieniu z grupą rolników*

PPUH „ROLBUD”

Spółka jawna 21-200 Parczew

ul. 11 Listopada 82

tel. 083 355 06 39

ul. Składnicowa

tel. 083 355 12 06

oferuje: nawozy
materiały budowlane

Państwo Antoni i Zofia Sawiccy z Zakowoli Poprzecznej gm. Kąkolewnica przejęli gospodarstwo po rodzicach w roku 1990. Oboje ukończyli technikum ekonomiczne. Głównym kierunkiem produkcji gospodarstwa jest hodowla bydła mlecznego. Rolnik

obecnie utrzymuje 27 sztuk bydła, w tym 18 krów mlecznych. W roku 2000 Państwo Sawiccy dostarczyli do SM Spomlek w Radzynie Podlaskim ponad 55000 l mleka, a w roku bieżącym zamierzają dostarczyć około 70000 l. Sprzedawane mleko jest w najwyższej klasie jakości. Produkcja roślinna podporządkowana jest w całości produkcji zwierzęcej. Obecnie prowadzą gospodarstwo o pow. 30,5 ha, z czego 14 ha stanowią grunty orne, a 15 ha użytki zielone. W strukturze zasiewów znajdują się następujące rośliny: ziemniaki - 1 ha, kukurydza na kiszonkę -

1,5 ha, pszenżyto ozime - 4 ha, żyto ozime - 2 ha, pszenica jara - 1,5 ha, oraz jęczmień jary - 2,5 ha. Pasze objętościowe produkowane są we wła-

ścianach jarego. Powierzchnia uprawy, na której prowadzona była demonstracja, wynosiła 1,6 ha. Na tej powierzchni wysiano jęczmień odmiany

Rodos. Przed wysiewem nasiona zaprawiono zaprawą Sarox T 500 FS. Przedplonem było pszenżyto ozime, w okresie jesiennym przeprowadzono che-

miczną walkę z chwastami uciążliwymi, stosując Roundup w dawce 4 l na ha. Pod orkę zimową zastosowano obornik w dawce 250 q/ha. Wiosną, przedsięwzięcie wysiano nawozy mineralne: polifoska - 300 kg/ha, sól potasowa - 100 kg/ha, mącznik - 100 kg/ha. W czasie wegetacji, w miesiącu maju, przeprowadzono walkę z chwastami, stosując Chwastox Turbo w dawce 2 l/ha.

Z jednego hektara powierzchni demonstracyjnej uzyskano 55 q ziarna.

Kardas Jan
PZDR Radzyna Podl.

Przedstawiam wyniki demonstracji

snym gospodarstwie. Z pierwszego i drugiego pokosu traw sporządzana jest sianokiszonka w belach oraz siano, natomiast z kukurydzy sporządzana jest kiszonka. Właściciel gospodarstwa posiada pełny zestaw maszyn do uprawy i pielęgnacji roślin, oraz przygotowania pasz treściwych i objętościowych. Państwo Sawiccy ściśle współpracują z PZDR w Radzynie Podlaskim. W gospodarstwie tym były i są prowadzone demonstracje i szkolenia z produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W 2001 roku prowadzona była demonstracja z technologii uprawy

Podstawowym celem przechowywania ziemniaków jest zabezpieczenie ich przed niekorzystnymi warunkami zewnętrznymi, uchronienie masy bulw przed nadmiernymi stratami oraz zachowanie dobrych cech jakościowych.

Wymagane warunki przechowywania

Cały sezon przechowalniczy można podzielić na pięć etapów, w których zalecane są różne warunki termiczno - wilgotnościowe.

I etap - osuszanie

Po zbiorze ziemniaki dostarczone do przechowalni są wilgotne i wymagają natychmiastowego osuszenia. W przechowalni wykorzystuje się ciągle wietrzenie powietrzem zewnętrznym o niskiej wilgotności, trwające około 3 dni. Osuszanie ziemniaków powinno się zakończyć wtedy, gdy z bulw lekko osypuje się gleba.

II etap - dojrzewanie, zabliznianie uszkodzeń

W wysokiej temperaturze /12- 18°/ przez 2 tygodnie zachodzi gojenie uszkodzeń i korkowacenie skórki. Do gojenia uszkodzeń wymagana jest

wysoka wilgotność / 95 % / . W tym okresie wietrzenie powinno być ograniczone do minimum.

III etap - schładzanie

Przy schładzaniu ziemniaków należy odprowadzić z bulw ciepło powstające w wyniku oddychania. Wietrzenie w tym okresie musi być bardzo intensywne, gdyż dziennie należy obniżyć temperaturę ziemniaków o

i zaczyna się kiełkowanie. Kiełkowanie zależy od cech odmianowych, ale kiełkowanie w wyższej temperaturze rozpoczyna się wcześniej i jest intensywniejsze. Ziemniaki wymagające wysokiej temperatury przechowywania trudno jest przechować w naturalnych warunkach dłużej niż do marca, gdyż bulwy mocno skiełkowane tracą turgor i wartość konsumpcyjną. Aby

zapewnić dobrą jakość ziemniaków przeznaczonych do przetwórstwa aż do czerwca, trzeba stosować środki hamujące kiełkowanie.

V etap - przygotowanie ziemniaków przed ich użytkowaniem

Ziemniaki jadalne i przeznaczone na przetwórstwo wymagają podwyższenia temperatury do 10° C w celu zwiększenia odporności bulw na uszkodzenia mechaniczne, które mogą wystąpić podczas rozładunku lub sortowania, i na powstanie ciemnej plamistości miąższu bulw. Sadzeniaki na 3 - 5 tygodni przed sadzeniem mogą być podkiełkowane na świetle w temperaturze 10 - 15° C.

Warunki przechowywania ziemniaków

0.3 do 1° C. Do schładzania powinno być wykorzystane powietrze atmosferyczne o temperaturze niższej od temperatury ziemniaków o 3 - 5° C.

IV etap - długotrwałe przechowywanie

Po schłodzeniu ziemniaków do temperatury wymaganej na poszczególne kierunki użytkowania, jadalne - 5°, sadzeniaki - 3°, dla przetwórstwa - 7° najistotniejsze jest zapewnienie stałej temperatury aż do końca sezonu przechowalniczego. Do tego celu służy w przechowalni system wentylacyjny z ręcznym lub automatycznym sterowaniem mikroklimatu. W tym etapie bulwy kończą okres spoczynku

Opracował: Benedykt Lipiński

Choroby przechowalnicze jabłek

Przyczyną strat owoców występujących podczas ich przechowywania są ubytki naturalne, wynikające z transpiracji i oddychania, oraz chorób jabłek. Można je podzielić na 2 grupy - pochodzenia abiotycznego, czyli fizjologiczne i pochodzenia biotycznego czyli powodowane przez grzyby chorobotwórcze. Choroby fizjologiczne polegają na przedwczesnym obumieraniu tkanek owocu w wyniku zaburzeń w procesach fizjologicznych. Ich przyczynami są najczęściej: nieodpowiednie warunki przechowywania, niewłaściwy termin zbioru, błędy w nawożeniu oraz zbyt długie przechowywanie owoców prowadzące do ich przejrzenia. Choroby pochodzenia grzybowego powstają na skutek infekcji owoców przez grzyby chorobotwórcze. Ze względu na sposób zakażenia jabłek grzyby te można podzielić na 3 grupy: zakażające przez naturalne otwory (np. przez przetchlinki, kielich jabłka), zakażające przez przecięcia skórki oraz rozwijające się tylko na powierzchni owoców. Znanych jest kilkadziesiąt chorób jabłek pochodzenia grzybowego natomiast w Polsce występuje ich znacznie mniej.

Najważniejsze choroby przechowalnicze jabłek występujących w Polsce to: **gorzka zgnilizna jabłek** - początkowe objawy to bardzo małe plamki gnilne wokół przetchlinek, zgnilizna sięga głęboko w miąższ, zdrowa część owocu przylegająca do zgnilizny ma charakterystyczny gorzki smak. Zarodniki grzybów kiełkują na jabłku i strzępki wnikają do przetchlinek a objawy choroby widoczne są dopiero w czasie przechowywania. Choroba dobrze rozwija się w niskich temperaturach panujących w chłodniach i dlatego owoce muszą być zabezpieczone przed infekcją, poleca się zastosowanie fungicydów na miesiąc lub dwa tygodnie przed zbiorem jabłek w zależności od intensywności występowania choroby 1-2 zabiegi polecanymi fungicydami jak: **Befran 25 SL (1,5 l/ha)**, **Benlate 50 WP (1,5 kg/ha)** i **Topsin M 70 WP (1,5 kg/ha)**.

Szara pleśń jabłek - występuje w 3 formach - jako sucha lub miękka zgnilizna przykielichowa w czasie

wegetacji i jako gnicie jabłek w czasie przechowywania. Rozwojowi choroby sprzyja zbiór mokrych owoców, opóźnienie schłodzenia jabłek po zbiorze i niedostateczna wentylacja pomieszczeń przechowalniczych. W czasie przechowywania choroba najczęściej zaczyna się od plam gnilnych wokół kielicha i następnie powiększa się i obejmuje całe jabłko. Gnijące jabłko zakażają sąsiednie tworząc gniazda gnilne. Krytycznym okresem w którym należy zwalczać szarą pleśń jest okres przed zbiorem jabłek. Stwierdzono, że **Euparen 50 WP** stosowany przed zbiorem zwalcza także gorzką zgniliznę oraz parcha przechowalniczego.

Parch przechowalniczy - występuje na jabłkach przechowywanych w przechowalni lub w chłodni. Nie powoduje gnicia owoców lecz pogarsza wartość handlową, objawia się na skórce w postaci ciemnoszarych lub czarnych plam o różnej wielkości. Źródłem późnych infekcji owoców są zarodnikujące plamy parcha na liściach w drugiej połowie lata. Infekcji sprzyja deszczowa pogoda, ponieważ zarodniki konidialne przenoszone są z liści na owoce w kroplach wody w czasie opadów. Jeśli przed zbiorem stosowane są fungicydy **Befran 25 SL** lub **Euparen 50 WP** przeciwko innym chorobom, to nie ma potrzeby dodatkowego stosowania **Kaptanu**. Zarówno **Befran 25 SL**, jak i **Euparen 50 WP** są skuteczne w zwalczaniu parcha przechowalniczego. Brunatna zgnilizna jabłek - choroba ma dwie formy - letnią, występującą na owocach w czasie wegetacji i przechowalniczą. Forma przechowalnicza występuje częściej na jabłkach przechowywanych niż w chłodniach w pierwszych tygodniach przechowywania. Forma przechowalnicza choroby zaczyna się od powstania małej plamki gnilnej wokół uszkodzonej skórki. Zwalczanie choroby składa się z trzech elementów: niszczenia źródła infekcji, zwalczania szkodników uszkadzających skórę owoców i chemicznego zwalczania choroby. Jesienią, zimą lub wczesną wiosną należy zbierać i palić zgniłe owoce i mumie pozostałe na drzewach i pod drzewami. Chemiczne zwalczanie choroby jest

konieczne przy wystąpieniu sprzyjających warunków do jej rozwoju w sadzie. Należy wtedy opryskiwać owoce 2-3 razy co 14 dni, począwszy od stadium orzecha włoskiego, preparatami **Benlate 50 WP (1,5 kg/ha)**, **Topsin 70 WP (1,5 kg/ha)** i **Baycor 25 WP (1,5 kg/ha)**. Taki zabieg należy wykonać także każdorazowo po gradobiciu.

Mokra zgnilizna jabłek - występuje na uszkodzonych owocach (z wyrwaną szypułką, przeciętą skórka). W miejscu zakażenia powstaje miękka wodnista plama gnilna o różnym zabarwieniu, w zależności od barwy skórki - zielonkawym, brązowym lub innym. Gnijący miąższ o nieprzyjemnym zapachu, zapach udziela się także zdrowym jabłkom. Zgnilizna szybko obejmuje cały owoc. Źródłem infekcji owoców są najczęściej resztki zgnitych jabłek na skrzynkach i podłogach w przechowalniach i pakowniach. Choroby z reguły nie zwalcza się metodami chemicznymi gdyż zakażenie jabłek następuje najczęściej w czasie zbioru, w tym okresie nie można stosować żadnych fungicydów. Decydujące znaczenie w zapobieganiu mokrej zgniliznie jabłek ma staranny zbiór i transport owoców, wykluczający powstanie uszkodzeń skórki.

Choroby gniazda nasiennego jabłek - objawy choroby widoczne są dopiero po przekrojeniu owocu i dotyczą zmian w obrębie komór nasiennech. Pierwszym stopniem jest obecność wewnątrz komór delikatnych strzępek grzybni o różnym zabarwieniu białoróżowym, następnie pergaminowe łuski wyściełające komory nasienne, ciemnieją i następnie coraz większe wypełnienie komór strzępkami grzybów. Ostatnim stadium jest przerośnięcie komór czarną zbitą grzybnią. Czasami może wystąpić gnicie miąższu otaczającego komory nasienne. Porażone owoce niektórych odmian szybko się wybarwiają i po tym można je odróżnić od zdrowych bez krojenia. Zwalczanie choroby nie zostało dotychczas opracowane. Trwają prace nad wytypowaniem odpowiednich fungicydów, skutecznych w zwalczaniu obu rodzajów grzybów. ■

Stanisław Myć

W oparciu o wieloletnią obserwację plantacji ziemniaków na terenie gminy Terespol jak i w ostatnich latach na terenie gminy Zalesie w dalszym ciągu stwierdza się występowanie mątwika ziemniaczanego w uprawach ziemniaka. Z ulgą należy stwierdzić również, że nasilenie jego występowania z roku na rok maleje. Ma na to również wpływ wciąż spadkowa tendencja produkcji ziemniaków.

Gospodarcza szkodliwość występowania nicieni w uprawach ziemniaka jest bardzo duża. Straty powodowane przez mątwika mogą dochodzić nawet do 80%, w krańcowych przypadkach plon bulw z silnie zakażonego pola może być mniejszy od ilości wysadzonych sadzeniaków. Szkodnik ten rozprzestrzenia się przede wszystkim za pośrednictwem cyst.

nich dalszy swój rozwój aż do osiągnięcia dojrzałości. W ostatnim stadium linienia larwa-samica grubiejac przerywa skórę korzonka i ukazuje się na zewnątrz korzeni w postaci białej kuleczki wielkości ziarnka maku. Samica mątwika w czasie dalszego rozwoju zmienia barwę z białej na brudną, przechodzi przez stadium złoto-żółtego zabarwienia które

plonu ziemniaka. Jednakże w przypadku zbyt częstej uprawy ziemniaków na tym polu, zakażenie gleby szybko wzrasta do poziomu groźnego dla przyszłych plonów ziemniaka.

- Nie używać ziemniaków pochodzących z plantacji zakażonych.
- Do kompostu i obornika nie mieszać żadnych odpadów ziemniaczanych z zamątwionego pola.

Nicienie obniżają plony ziemniaków

Wprawdzie larwy mątwika mogą poruszać się w glebie, jednakże odległości jakie przy tym pokonują nie przekraczają kilkudziesięciu cm rocznie. Większe, lecz raczej lokalne znaczenie mają zabiegi agrotechniczne, sprzyjające rozlewaniu cyst po polu. Największe jednak niebezpieczeństwo rozprzestrzeniania się mątwika leży w łatwości z jaką drobne i lekkie jego cysty mogą być przenoszone na dużą odległość w różny sposób: przez wiatr, strumienie wody spływające z pól, przez zakażone ziemniaki lub inne rośliny rosnące na polu zakażonym, worki używane do zakażonego materiału, przez maszyny i narzędzia służące do uprawy roli i transportu. Spośród roślin u nas uprawianych mątwik pasży tylko na ziemniakach, pomidorach i oberżynie. Może rozwijać się na kilku chwastach, takich jak: psianka czarna, psianka słodkogórz, lulek czarny oraz pokrzyk-wilcza jagoda. Są to na szczęście chwasty rzadko występujące na naszym terenie.

Na wiosnę gdy temperatura gleby osiągnie ok. 10-12°C z cyst znajdujących się w glebie wychodzą larwy. Masowe ich wychodzenie następuje przy temperaturze gleby 15-20°C. W ciągu jednego roku 20-40 % larw wychodzi z cyst do gleby. Korzenie roślin żywicielskich mątwika (ziemniak pomidor) pobudzają wychodzenie larw z cyst, zwiększając wyżej podany stopień do 60-70 %. Larwy do korzonków ziemniaka wnikają w okolicy wierzchołków wzrostu oraz w miejscach tworzenia się korzeni bocznych. Następnie larwy przechodzą w

sprawa, że są one łatwe do zaobserwowania w tym czasie na korzeniach i bulwach ziemniaków.

Z upływem lat wraz z rozlewaniem cyst po polu, tworzą się większe ogniska aż do zupełnego opanowania gleby i roślin. Pędy porażonych ziemniaków są cienkie i nieliczne. Wskutek porażenia końce liści brudnieją i zwijają się. Silnie porażone rośliny mogą obumierać. Cechą charakterystyczną przy rozpoznawaniu obecności mątwika jest tworzenie dodatkowych licznych korzeni, tuż pod powierzchnią gleby tzw. korzenie piętrowe. Ponieważ mątwik jest szkodnikiem korzeni, tam przede wszystkim są widoczne objawy opanowania roślin. Wyjmując ostrożnie z ziemi roślinę porażoną zauważymy białe, złoto-żółte, lub brązowe kuleczki, są to właśnie samice - cysty mątwików.

Zapobieganie i zwalczanie.

Z uwagi na trudności związane ze zwalczaniem mątwika w polu, zasadniczym punktem jest zapobieganie jego roznoszeniu. Sposobów roznoszenia mątwików jest wiele i trudno wyobrazić sobie, aby w praktyce przenoszeniu całkowicie zapobiec.

W związku z tym plantatorom ziemniaków proponuje się:

- Z zakażonego pola nie wywozić roślin korzeniowych lub też roślin, które są zanieczyszczone ziemią.
- Na polach wolnych od mątwika nie wolno uprawiać ziemniaków zbyt często. Zdarzyć się może, że pola zakażone są mątwikiem ale w stopniu tak słabym, że nie ma on żadnego wpływu na obniżenie

nych z zamątwionego pola.

- Po zakończonej pracy oczyścić dokładnie z ziemi narzędzia, maszyny rolnicze, obuwie, koła ciągnika itp.
- Nie kopcować ziemniaków na skażonym polu.
- Zwalczać chwasty żywicielskie mątwika.

Najprostszą metodą zwalczania mątwika jest stosowanie właściwego płodozmianu. Polega ona na 4-5 letniej przerwie w uprawie ziemniaków na tym samym polu. Przy bardzo dużym zakażeniu gleby okres ten powinien być dłuższy. Dotychczas nie znaleziono roślin typowo wrogiej dla mątwika ziemniaczanego.

Ogólnie zaleca się uprawę konopi, buraków pastewnych, gryki, rzeżuchy i żyta. Skuteczną metodą zwalczania mątwika jest uprawa odmian mątwikoodpornych. Odporność tych odmian polega na tym, że larwy mątwika po wniknięciu do korzeni ziemniaka, giną nie osiągając dojrzałości. Odmianami mątwikoodpornymi są: Certa, Fauna, Ibis, Irga, Fregata, Koral, Bekas, Harpun, Ania, Arkadia, Fala, Grot, Dunajec, Tarpan, Orlik, Drop, Bóbr, Kos, Lawina i inne.

Skuteczną i zarazem najdroższą, oraz niszczącą środowisko naturalne jest metoda chemiczna, polegająca na stosowaniu neomatocydów, takich jak: Basamid, Furadan, Counter, Temik, Wydate i inne. Są to jednak zabiegi kosztowne, dlatego zaleca się je wyłącznie na pola bardzo zamątwione.

Weronika Kondraciuk
PZDR Biała Podl.

Dziesięć lat inseminacji loch

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwuje się wzrost zainteresowania mięsnością produkowanych tuczników. W ostatnich kilku latach uwaga zarówno przemysłu mięsnego, jak i konsumentów, zwrócona jest nie tylko na poprawę mięsności, ale również i jakości żywca wieprzowego. Pociągnęło to za sobą konieczność poprawy wartości genetycznej zwierząt, bez której osiągnięcie oczekiwanych efektów nie byłoby możliwe. W rezultacie tego istniejące obecnie rodzime rasy świń znacznie różnią się genotypem od swoich przodków sprzed kilkunastu lat. Z tym wiążą się inne potrzeby pokarmowe trzody chlewnej oraz inne wymagania stawiane paszom, stosowanym w żywieniu tego gatunku zwierząt. Osiągnięcie w stosunkowo krótkim cza-

organizacyjnych, umożliwiających szersze rozpowszechnianie tego sposobu rozrodu. W międzyczasie dokonywano przebudowy połowy budynku obory oraz adaptacji zadanej bieżni buhajów na chlewnię oraz dwóch pomieszczeń na izolatki (sanitarną i kwarantannową).

W czerwcu 1991 roku zakupiono pierwsze knury. Po kwarantannie oraz przyuczeniu ich do oddawania nasienia rozpoczęto produkcję i wysyłkę nasienia w teren. Do unasieniania loch wytypowano punkty unasieniania zwierząt w rejonach, w których było zapotrzebowanie na tego rodzaju usługę. Z reguły byli to inseminatorzy dotychczas unasieniający wyłącznie krowy. Unasienianie loch w latach 1991 - 2001 przedstawia tabela.

Rok	Liczba PUZ	Zabiegi po raz pierwszy	Zużycie nasienia na I zabieg	Skuteczność po I zabiegu
1991	42	2455	1,99	72,6
1992	88	9501	1,93	72,9
1993	107	13096	1,98	73,9
1994	103	16105	2,18	73,3
1995	109	16722	2,40	76,0
1996	110	16250	2,35	74,3
1997	112	20003	2,25	78,3
1998	111	22066	2,24	80,0
1999	106	17076	1,97	85,8
2000	95	18534	2,00	86,3
I kwartał 2001	88	6040	1,97	89,0

się tak znacznego postępu w zakresie cech genetycznych stało się możliwe, dzięki coraz szerzej stosowanej inseminacji loch nasieniem najbardziej wartościowych genetycznie knurów.

Pierwsze unasieniania loch w lubelskiej części Podlasia nastąpiły w maju 1989 roku. Uruchomiono wówczas 6 punktów unasieniania zwierząt, które do końca tegoż roku zainseminowały 257 sztuk loch po raz pierwszy. W 1990 roku pracowało już 7 punktów unasieniania zwierząt i zainseminowano 798 sztuk loch. W tym okresie nasienie knurów na zapotrzebowanie PUZ zakupowano w Stacji Unasieniania Loch w Teodorowie. Pierwsze dwa lata pozwoliły na wypracowanie metod

do zakładu w Żelkowie, natomiast przejęto obecny powiat Łuków. Spowodowało to zmniejszenie ilości unasienianych loch. Współpraca z inseminatorami z powiatu łukowskiego początkowo była trudna ze względu na różnice w obsłudze (dowóz każdej porcji nasienia na żądanie). Dopiero zawarcie kontraktu z Zakładami Mięsnymi "Łmeat" S.A. Łuków przyspieszyło wzrost ilości unasienionych loch. W okresie omawianego dziesięciolecia 1991 - 2001 systematycznie selekcjonowano sieć punktów unasieniania zwierząt wybierając najbardziej operatywne - najlepiej świadczące usługi. Systematycznie wzrastała liczba dużych punktów unasieniania zwierząt. Dowodem słuszności podjętych działań jest ciągle poprawiająca się skuteczność pierwszego zabiegu unasieniania.

Sprzedaż nasienia chlewniom zarodowym, zapoczątkowana w 1996 roku, była motorem napędowym do przeprowadzenia wyceny w SKURTCH sześciu knurów.

Zdobyte doświadczenia w sprzedaży nasienia chlewniom zarodowym, oraz kierunki działania przyjęte przez Stację Hodowli i Unasieniania Zwierząt w Bydgoszczy umożliwiły dalszą aktywną sprzedaż nasienia zrzeczeniom producentów, rolnikom, a poprzez zawartą umowę z ZM "Łmeat" Łuków S.A. - rolnikom kontrahentom. Sprzedaż nasienia rolnikom unasieniającym lochy przedstawia tabela:

Unasienianie w latach	I zabiegi ogółem	Zabiegi I wykonane przez rolników	Unasienienia (%)
1996	16250	87	0,53
1997	20003	181	0,90
1998	22066	295	1,34
1999	17076	719	4,21
2000	18534	2567	13,85
I kwartał 2001	6040	1785	29,55

➔ W chwili obecnej coraz więcej rolników zajmujących się produkcją trzody chlewnej i posiadających większe stada loch samodzielnie wykonuje zabiegi inseminacji. W ten sposób mają szerszy dostęp do nasienia najlepszych knurów i mogą dobrać odpowiednią ich rasę, ze względu na dalsze przeznaczenie uzyskanych prosiąt.

Z rozmów przeprowadzonych z rolnikami unasieniaczami lochy we własnym gospodarstwie wynika, że są oni zadowoleni z tej formy współpracy i widzą możliwości jej dalszego rozszerzania. Do niewątpliwych korzyści oprócz wymienionych, które z niej wynikają należą:

- ➔ terminowość wykonania zabiegu inseminacji
- ➔ ograniczenie możliwości przenoszenia chorób
- ➔ możliwość obniżenia kosztów produkcji prosiąt poprzez niską cenę wykonania zabiegu

Rolnicy wskazują też na celowość dalszego prowadzenia szkoleń, dotyczących tego zagadnienia. Ciągłe jeszcze największe kłopoty sprawia producentom ustalenie prawidłowego momentu przeprowadzenia zabiegu wskutek zdarzających się przypadków rui przedłużonej lub cichej. Kłopoty sprawia też utrzymanie loch we właściwej kondycji, co wynika z błędów popełnianych w żywieniu zwierząt.

Sumując uzyskane efekty unasieniania loch przez rolników należy stwierdzić, że próba się powiodła i w rozdrobnionej gospodarce chłopskiej okazała się słuszna. Powinna także procentować w przyszłości przy spodziewanej koncentracji stad loch, gdyż zdobyte zaufanie dla danej metody rozrodu, aspekt ekonomiczny oraz eliminacja zagrożeń epizodycznych będą przysparzały ciągle nowych chętnych. ■

*Czesława Mrzewska,
Andrzej Frąk*

Porady pszczelarskie

Przy sprzyjających warunkach pogodowych, w październiku możemy zajrzeć do skrajnych uliczek w ulach. Ma to na celu upewnić pszczelarza o poprawnym dopasowaniu wielkości gniazda do siły rodziny przygotowanej do zimowli. Gdy uliczki między przedostatnią a ostatnią ramką nie są obsiadane przez pszczoły, to ostatni plaster należy wycofać z gniazda. W październiku można poprawić ustawienie uli. Odchylenie ula od pionu niekorzystnie wpływa na przebieg zimowli.

Przechylenie do tyłu jest szczególnie groźne dla zimującej rodziny. Para wodna skraplająca się na wewnętrznych ścianach ula w wyniku gwałtownych zmian temperatur ścieka na dennicę. Jeżeli nie ma możliwości spłynięcia wylotem, gromadzi się na dnie ula i powoduje pleśnienie osypu zimowego, a w następstwie również dennicy. Ponadto obecność wody w ulu skraca życie zimującym pszczołom. Aby ułatwić odpływanie wody z dennicy należy ul odchylić o 2-3° do przodu. Czynnikiem poprawiającym warunki zimowania pszczół jest możliwie szeroki (na całą szerokość lub długość ula) regulowany wylot. Musi on być zasiatkowany, lecz umożliwiający przejście pszczołom. Chroni to rodzinę przed późnym rabunkiem oraz wtargnięciem gryzoni, poprawia także wentylację gniazda. Powierzchnia otworów wprowadzających powietrze do ula (dolnych-powietrze zimne) powinna być dwukrotnie większa od łącznej powierzchni otworów odprowadzających (górnych-powietrze ciepłe). Ważną rzeczą jest poziome i pionowe ocieplenie gniazda. Należy dążyć do tego, aby przez wyloty po dennicy, między matami bocznymi a ścianami ula, aż po otwory w dasz-

ku, możliwy był obieg powietrza. Gdy temperatura otoczenia utrzyma się przez kilka dni na poziomie 8°C, pszczoły zaczynają formować kłęb zimowy. Pewna ich część wchodzi do pustych komórek, dzięki czemu zmniejsza się objętość kłębu.

Zagładanie do uli w październiku może niekorzystnie wpłynąć na przebieg zimowli, należy więc tego unikać i zapewnić pszczołom maksymalny spokój.

Po ochłodzeniu się pamiętać należy o zabezpieczeniu wylotów przed gryzoniami. Wylot ula powinien pozostać taki jaki był wcześniej. Jako minimum określa się 1 cm bieżący wylotu na ramkę zimującej rodziny.

Przed zimą ważne jest także, aby sprawdzić szczelność daszków, gdyż topniejący śnieg może powodować zaciekanie wody do wnętrza ula. Zwrócić uwagę należy również na stabilność uli. Miękkie podłoże rozmoczone jesiennymi deszczami, czasem krety lub myszy, mogą powodować nierówne zagłębianie się stołków i w efekcie przewracanie się uli.

Po ustaniu lotów pszczół (co najmniej 4 - 5 dni bez lotów), ale w temperaturze nieco wyższej od 0°C, można przestawiać ule na pasieczysku. Pszczoły po zimie nie pamiętają pierwotnego położenia ula i nie błądzą jak wtedy, gdy przesuwa się je w czasie lotów.

Przypominamy, aby nie pozostawiać na okres zimowy (pasków lub listewek) po stosowanych preparatach przeciwko warrozie. Po okresie 4-6 tygodni (zalecenia producenta) ekspozycji w rodzinie należy bezwzględnie wycofać je z uli. ■

opracował specjalista d/s produkcji pasiecznej - Marian Kałabun

Choroba krów wysokomlecznych- Ketoza

Ketoza jest to choroba przemiany materii. Występuje po porodzie, w fazie rozdojenia, szczególnie w okresie najwyższej wydajności. Zaburzenia wywołane tą chorobą prowadzą do utraty apetytu.

Objawy ketozy to:

- utrata apetytu
- utrata masy ciała (około 30-40 kg)
- osłabienie przeżuwania
- posmutnienie
- twardy suchy kał, częste zaparcia
- wyczuwalna woń acetonu(kwaśnych jabłek) w wydychanym powietrzu oraz w mleku i moczu
- zmniejszenie wydajności mleka.

Choroba trwa zazwyczaj przez ograniczony okres czasu (kilka tygodni). Krowy mleczne chorują na ketozę głównie w wyniku błędów żywieniowych popełnionych w okresie zasuszania. Pełne objawy ketozy występują przy poziomie ciał ketonowych we krwi wynoszącym około 40 mg % i glukozy poniżej 25 mg %. Stężenie ciał ketonowych w mleku jest

zwykle dwukrotnie niższe niż we krwi i wynik oznaczenia ciał ketonowych w mleku stanowi często podstawę do diagnozowania ketozy.

Przyczyny występowania ketozy to:

- nadmierne otluszczenie krów w okresie zasuszenia,
- niedostateczne zaopatrzenie krów po wycieleniu w energię,
- nadmierna utrata masy ciała w ostatnich 3 tygodniach przed wycieleniem,
- skarmianie pasz sprzyjających ketozie (np. buraków cukrowych, liści buraczanych, melasy, marmelady).

W celu zapobiegania zachorowalności krów na ketozę należy unikać przetłuszczania krów w okresie późnej laktacji, i przede wszystkim w okresie zasuszenia. Zwiększać pobranie paszy w okresie poporodowym poprzez:

1. Właściwe przygotowanie krów w ostatnich 3 tygodniach zasuszenia,
2. Skarmianie najlepszych pasz w

gospodarstwie.

3. Żywienie do woli.
4. Stosowanie systemu TMR lub PMR - skarmianie pasz treściwych osobno, nie z paszami objętościowymi, ponieważ sprzyja to ketozie.
5. Właściwe bilansowanie dawki pokarmowej, zwłaszcza pod względem zawartości węglowodanów oraz włókna.
5. Bilansowanie składu mineralnego dawki pokarmowej.
6. Unikanie nagłych zmian dawki.
7. Unikanie stresu.

Należy zwiększać koncentrację energii w dawce pokarmowej stosując energetyczne pasze treściwe oraz dodatki tłuszczowe. Stosować inne dodatki takie jak: niacyna czy glikol propylenowy.

Dodatek tłuszczu chronionego poprawia bilans energii krowy oraz powoduje oszczędzanie glukozy, której brak we krwi jest głównym objawem ketozy.

Antonina Strąćicka

Co należy wiedzieć o gumie

W niniejszym artykule postaram się przypomnieć hodowcom bydła mlecznego o funkcji jaką mają do spełnienia gumy strzykowe. Jest to jedyny element, który jako pierwszy styka się bezpośrednio z mlekiem i strzykiem.

Podczas pracy gumy strzykowe narażone są na wiele „sil” i czynników. Do podstawowych niekorzystnych, a zarazem nieuniknionych zjawisk podczas użytkowania gumy strzykowej należy zaliczyć:

- dynamiczne siły mechaniczne tj. ruch gumy podczas doju i mycia oraz napięcia gumy w czasie doju,
- oddziaływanie związków chemicznych tzn. mleka, tłuszczu, środków myjących i dezynfekcyjnych,

➤ wpływ środowiska, a mianowicie światła, temperatury i innych gazów znajdujących się w powietrzu.

Powyższe czynniki wpływają na powolne nieuchronne starzenie się gum strzykowych, a tym samym następują zmiany i pogorszenie jej właściwości. Czas tego procesu jest różny i zależy od rodzaju użytego materiału, typu i producenta. Przy zakupie należy zwracać uwagę na producenta ponieważ zdarzają się gumy nieorginalne, z pewnością dużo tańsze, ale o gorszych parametrach. Stan techniczny gum strzykowych wpływa między innymi na zachowanie się krów podczas doju /mikropęknięcia gumy powodują podczas doju szczypanie za strzyk, przez co zwierzęta mogą zachowywać się agresywnie/.

Stwierdzono również, że dojenie splekanymi gumami powoduje wzrost podklinicznych i klinicznych stanów zapalnych wymienia. Ponadto twardniejące, rozciągnięte lub splekane gumy nie są w stanie wywołać odpowiedniego nacisku na strzyk w fazie masażu. W efekcie wpływ mleka ze strzyków jest wolniejszy przez co czas doju wydłuża się. Jest to podstawowy wizualny wskaźnik dla obsługującego, że guma strzykowa wymaga wymiany. Większość autoritetów naukowych z zakresu diagnostyki aparatury udojowej zaleca wymianę gum strzykowych po 2,5 tysiącach dojów względnie po 6 miesiącach użytkowania. Ostatnio producenci mleka chwalą gumy strzykowe wykonane z silikonu.

Bazyli Filatiuk

Informacje rynkowe

Ceny z targowisk w Polsce w okresie 17.09.2001-21.09.2001r.

Lp.	Województwo	Targowisko	Pszenica zł/dt	Żyto zł/dt	Jęczmień zł/dt	Ziemiaki zł/dt	Prosięta zł/parę	Cebula zł/kg
1.	Dolnośląskie	Głogów	50	-	-	40	235	1,25
2.	Dolnośląskie	Jawor	-	-	-	65	220	1,30
3.	Kujawsko-Pomorskie	Brodnica	50	-	-	40	270	1,80
4.	Kujawsko-Pomorskie	Koronowo	48	-	46	50	250	1,50
5.	Łódzkie	Pajęczno	50	35	45	50	235	1,25
6.	Łódzkie	Tuszyn	60	40	44	60	310	1,40
7.	Lubelskie	Biała Podlaska	55	35	50	35	-	1,30
8.	Lubelskie	Wisznice	-	35	-	-	240	1,00
9.	Lubelskie	Chełm	42	-	-	40	215	1,50
10.	Lubelskie	Opole Lub.	43	38	40	35	280	1,10
11.	Lubuskie	Drezdenko	48	35	38	50	235	1,00
12.	Lubuskie	Żary	60	40	50	50	250	1,40
13.	Małopolskie	Wolbrom	47	40	45	50	275	-
14.	Małopolskie	Grybów	60	55	60	60	280	1,50
15.	Mazowieckie	Ostrołęka	50	36	50	30	290	1,00
16.	Mazowieckie	Pułtusk	48	30	44	30	320	1,00
17.	Mazowieckie	Sierpc	43	33	43	43	300	-
18.	Mazowieckie	Sokolów Podlaski	49	32	45	30	300	1,00
19.	Opolskie	Kędzierzyn- Koźle	-	-	-	70	220	1,40
20.	Podkarpackie	Przemyśl	50	-	46	40	270	1,25
21.	Podkarpackie	Krosno	60	50	45	55	240	1,10
22.	Pomorskie	Czersk	53	40	51	31	270	-
23.	Pomorskie	Starogard	50	40	45	50	260	1,00
24.	Podlaskie	Sokółka	42	35	44	35	310	1,00
25.	Śląskie	Żywiec	60	55	60	60	340	1,00
26.	Śląskie	Siewierz	56	48	56	55	-	1,70
27.	Świętokrzyskie	Opatów	36,5	-	37,5	37,5	250	0,90
28.	Świętokrzyskie	Staszów	45	33	45	43	255	0,90
29.	Warmińsko-Mazurskie	Orneta	50	-	-	40	250	1,20
30.	Warmińsko-Mazurskie	Susz	48	-	-	40	255	1,00
31.	Wielkopolskie	Pleszew	52	40	50	45	280	1,50
32.	Wielkopolskie	Odolanów	58	40	55	55	290	1,40
33.	Zachodnio-Pomorskie	Sławno	50	-	-	45	210	1,10
34.	Zachodnio-Pomorskie	Świdwin	-	-	-	45	200	1,00

Notowania cen targowiskowych sporządzone przez Oddział WODR w Grabanowie

(Ceny w zł za jednostkę)

Lp	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice 24.09.2001 poniedziałek	Parczew 25.09.2001 wtorek	Piszczac 26.09.2001 środa	Radzyń Podlaski 26.09.2001 środa	Biała Podlaska 27.09.2001 czwartek	Łuków 27.09.2001 czwartek	Międzyrzec Podlaski 27.09.2001 czwartek
1.	Pszenica	dt	-	-	50	46 - 50	50	44	50
2.	Pszonżyto	dt	-	-	45	45	45	-	40
3.	Żyto	dt	-	-	-	32	38	40	35
4.	Owies	dt	-	-	-	40	40	32	35
5.	Jęczmień	dt	-	-	-	45	-	44	-
6.	Mieszanka zbożowa	dt	-	-	-	43	45	-	35
7.	Kapusta	dt	-	-	-	-	28	-	-
8.	Ziemniaki	dt	-	-	25	25 - 30	30	30	30
9.	Prosięta 10-15 kg	para	210 - 230	-	230 - 240	240 - 250	240 - 260	220 - 250	-
10.	Prosięta pow. 15 kg	para	250 - 270	230 - 260	260 - 275	250 - 280	-	250 - 260	260 - 300
11.	Krowa z cielakiem	szt	-	-	-	-	-	2000	-
12.	Króliki	kg	-	3.50	-	-	-	-	-
13.	Jaja	szt.	0.24 - 0.30	0.25 - 0.32	0.30	0.25 - 0.36	0.28 - 0.34	0.30 - 0.35	0.28 - 0.35
14.	Jabłka	kg	0.60 - 1.20	0.80 - 1.50	0.80-1.30	0.70 - 1.30	0.80 - 1.60	-	1.00 - 1.20
15.	Gruszki	kg	1.50 - 2.00	1.80 - 2.50	1.50 - 2.50	1.80 - 2.00	1.50 - 1.80	-	2.00
16.	Brzoskwinie	kg	4.00	-	4.20	-	1.00 - 2.50	-	-
17.	Sliwki	kg	0.60 - 1.00	0.80-1.60	1.00-1.50	0.60 - 1.20	0.80 - 1.20	-	0.80
18.	Aronia	kg	-	-	-	-	2.00 - 2.50	-	-
19.	Winogron	kg	-	1.50	-	-	-	-	-
20.	Cebula	kg	0.70 - 1.00	1.00-1.50	0.80-1.00	1.00 - 1.20	1.00 - 2.50	1.00	1.00
21.	Czosnek	szt.	-	0.50-1.00	-	-	-	0.50	0.50
22.	Czosnek	kg	6.00	6.00	5.50 - 6.00	-	-	-	-
23.	Brokuły	szt	-	2.00	-	-	1.50 - 2.00	-	1.50
24.	Kalafior	szt.	1.50 - 2.00	2.00-3.00	1.50 - 2.50	2.00 - 2.50	2.50 - 3.00	1.50	2.00 - 2.50
25.	Kapusta	kg	-	-	-	-	0.50 - 0.60	-	0.50
26.	Kapusta	szt.	1.00 - 1.50	0.80 - 1.00	1.00 - 2.00	1.20 - 2.00	-	1.00	-
27.	Kapusta czerwona	kg	-	-	-	-	-	-	1.50
28.	Kapusta pekińska	szt.	-	-	-	-	-	-	2.00
29.	Kapusta pekińska	kg	-	-	-	-	-	2.00	-
30.	Kapusta kiszona	kg	-	-	-	-	1.50	-	-
31.	Ogórek	kg	-	2.00 - 2.50	-	2.50	2.50	2.00	-
32.	Pomidory	kg	0.60-2.00	1.00 - 3.20	0.70 - 2.00	2.00 - 3.00	1.60 - 3.50	2.00	2.50
33.	Papryka	kg	3.00-3.50	2.50 - 3.00	3.00 - 4.00	2.50 - 3.20	2.50 - 3.50	3.20	3.20 - 3.60
34.	Pieczarki	kg	-	5.50	-	3.00 - 4.00	3.50 - 5.00	4.50	5.00
35.	Marchew	kg	0.70	0.70 - 1.00	0.80	0.70-1.00	1.00 - 1.20	0.80	0.80
36.	Miód	kg	13.00 - 16.00	14.00	14.00 - 16.00	-	-	14.00	13.00
37.	Buraki czerwone	kg	0.60	0.60-0.80	0.80	0.70 - 0.80	1.00	0.60	0.60
38.	Seler	pek	-	0.50	-	-	-	-	-
39.	Seler	szt.	-	2.50	-	-	-	-	-
40.	Seler	kg	2.00	-	2.20	2.00	3.00	-	2.00
41.	Por	kg	-	-	-	1.20 - 1.50	3.00	-	-
42.	Por	szt.	1.20	-	1.50	-	-	-	1.00
43.	Pietruszka	kg	3.00 - 4.00	2.50 - 3.00	2.00	1.50 - 2.00	2.80 - 3.00	-	2.00
44.	Pietruszka	peczęk	-	1.00	-	-	-	-	-
45.	Ziemniaki	kg	0.40 - 0.50	0.50-0.60	0.40 - 0.50	0.40 - 0.60	0.60 - 0.80	0.50	0.50
46.	Koper	peczęk	-	-	-	-	1.00	-	-
47.	Fasolka szparagowa	kg	-	-	-	-	2.00 - 2.50	-	-
48.	Rzodkiewka	peczęk	-	1.20	-	-	-	0.60	0.80
49.	Salata	szt.	-	0.80-1.20	-	-	0.80 - 1.50	-	1.00
50.	Szczypior	peczęk	-	0.50	-	-	-	-	-

Wisznice:	prosięta	podaż mała	popyt duży
Parczew:	prosięta	podaż mała	popyt mały
Piszczac:	zboża	podaż mała	popyt mały
	prosięta	podaż średnia	popyt duży
Radzyń Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt mały
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Biała Podl.:	zboża	podaż duża	popyt średni
	prosięta	podaż mała	popyt duży
Łuków:	zboża	podaż mała	popyt mały
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Międzyrzec Podl.:	zboża	podaż mała	popyt średni
	prosięta	podaż mała	popyt średni

Dębicka ferma strusi afrykańskich

oferuje do sprzedaży:
strusie dorosłe oraz pisklęta od 1 miesiąca wzwyż i zaprasza do współpracy hodowlanej przyszłych hodowców strusi afrykańskich
Informacje:
tel. 0 601 257 220, 0 502 318 362

Ceny mleka OSM Biała Podlaska na dzień 25.09.2001r.

Jednostka tłuszczu	2 gr / litr
Jednostka białka	8 gr / litr
Dopłaty do 1 litra	
Klasa Extra	26 gr / litr
Klasa I	10 gr / litr
Członkowska za 1 udział	9 gr / litr
Członkowska za 2 udziały	13 gr / litr
Członkowska za 3 udziały	16 gr / litr
Restrukturyzacyjna pow 1000 l /mc	4 gr / litr
Restrukturyzacyjna pow 2000 l /mc	6 gr / litr
Restrukturyzacyjna pow 3000 l /mc	8 gr / litr
Restrukturyzacyjna pow 10000 l /mc	17 gr / litr
Za odstawę ze zbiornika	10 gr / litr
Do ceny wyjściowej dopłacany jest VAT w wysokości 3%	
Jeden udział wynosi - 840 złotych.	

Ceny mleka OSM Łuków na dzień 25.09.2001r.

Jednostka tłuszczu	- 0,02
Jednostka białka	- 0,08
Dopłaty do 1 litra	
Klasa E	- 0,28
Klasa I	- 0,13
Klasa II	- 0,01
Za posiadanie 1 udziału	- 0,01
Za posiadanie 2 udziałów	- 0,03
Za posiadanie 3 udziałów	- 0,04
Za dostawę 4000-5000 l/mies	- 0,04
Za dostawę 5000-6000 l/mies	- 0,09
Za dostawę 6000-10000 l/mies	- 0,11
Za dostawę pow. 10000 l/mies	- 0,14
Za umowę wieloletnią	- 0,05
Za bezpośredni odbiór	- 0,03
Za posiadanie świadectwa sanitarnego	- 0,05

Wykaz szkółek drzew i krzewów

1. Sadzonki czarnej porzeczki - inż. Wiesław Błocki ul. Wysoka 82, 17-300 Siemiatycze tel. (0 85)- 655 21 84, 655 30 11, kom 0 501 512 833.
2. Drzewa owocowe: jabłonie, grusze, wiśnie, śliwy, czereśnie, brzoskwinie, morele, podkładki P14, P60, M 9, M 7, M 26, zrazy drzew pestkowych i ziarnkowych- inż. Andrzej Sułek Lublin tel (O 81) -501 77 80, 743 83 13, kom 0 601 366 519.
3. Sadzonki i owoce aronii i porzeczki czerwonej - Gospodarstwo Sadowniczo - Szkółkarskie WALD-WIES tel. (0 25) - 644 35 64, 644 78 29.
4. Sadzonki i shtaby porzeczki czarnej, czerwonej i sadzonki malin, truskawek Gospodarstwo Szkółkarskie Tadeusz Gadomski - Wołyn tel. (0 83) - 353 01 12.
5. Sadzonki drzewek i krzewów owocowych i ozdobnych mgr Marian Michał Dudek Wieliczka (0 12)-278 36 01, 278 63 99, kom O 601 699 311.
6. Krzewy jagodowe - M. J. Markiewicz - Buszkowo tel. (0 52)-382 13 10, 382 25 90.
7. Sadzonki drzew leśnych-LAS Prywatny AB, Łęgajny 69a 11-010 Barczewo, tel. (O 89) - 514 46 26.
8. Drzewka owocowe- mgr inż. Marek Bielak Zagórze 140, 24-200 Bełżyce (0 81)-517 32 42, 517 92 57, kom 0606650149.
9. Drzewka owocowe - mgr inż. Maciej Lipecki, 20-247 Lublin ul.Torowa 54, tel. (0 81) 751 04 29.
10. Hurtownia Szkółkarska - 24-130 Końskowola ul. Pożowska 2, tel (0 81) - 881 61 11.

Rolny słowniczek negocjatora:

Agenda 2000 - dokument przyjęty na szczycie Rady Europejskiej w Berlinie w marcu 1999 r. - określający strategię Unii Europejskiej, w tym reformę Wspólnej Polityki Rolnej w latach 2000-2006. Jedną z części tego dokumentu określa stan przygotowań 11 państw kandydujących. Komitet Integracji Europejskiej - KIE - utworzony na mocy ustawy z 8.08.1996 r. naczelnym organem administracji państwowej koordynujący politykę integracji Polski z Unią Europejską.

Ceny zbóż

Ceny w zł / tonę na dzień 23-25 września 2001r.

Punkt skupu	<i>Pszenica</i>	<i>Jęczmień</i>	<i>Żyto</i>	<i>Pszenżyto</i>	<i>Kukurydza</i>
Młyn Biała Podlaska ul. Piłsudskiego			340 -360 +VAT		
Rolimpex Biała Podlaska	400+VAT			330+VAT	
Mieszalnia pasz "Wola Pasze" Biała Podlaska ul.Sidorska tel.342-22-01	460+VAT	350+VAT		370 +VAT	450+VAT
Młyn Gospodarczy- Marek Trościańczyk Parczew ul. 11-go Listopada 107 tel.(083)354-17-67	480+VAT				
PPP BACUTIL Bedlno	450 z VAT	350 z VAT	340 z VAT		
Młyn w Komarówce Podlaskiej	450 z VAT		330 z VAT		
Gorzelnia Bojanówka			330 z VAT		

Żywiec wieprzowy i wołowy

Ceny w zł / kg od 22 – 28 września 2001r.

Powiat	<i>Żywiec wieprzowy</i>		<i>Żywiec wołowy</i>		
Punkt skupu	tuczniaki	maciory	buhaje	jałówki	Krowy
Biała Podlaska					
Leśna Podlaska- Sokołowskie Zakłady Mięsne S.A.	6,20 + VAT za półtusze bez oceny mięsności				
Biała Podlaska – Zakłady Mięsne „Dolina Łąk” Małaszewicze	4,70 +VAT	3,20 +VAT	3,20 +VAT	2,90 +VAT	2,20 +VAT
Biała Podlaska –ZM Łuków			3,20 +VAT	3,00+VAT	2,20 +VAT
Łuków					
Zakłady Mięsne Łmeat” w Łukowie	4,10-4,50 +VAT	3,20-3,30 +VAT	3,30 +VAT	3,10 +VAT	2,30-2,60 +VAT
Parczew					
Parczew –ZM „ŁMEAT” Łuków	4,60 +VAT	3,10-3,20 +VAT	3,30 +VAT	3,10 +VAT	2,30-2,60 +VAT
Radzyń Podlaski					
Masarnia –Ubojnia ZEMAT s.c. Wohyń	4,50-4,60 +VAT	3,20 +VAT	3,40 +VAT	3,10 +VAT	
ZM Łuków	4,40+VAT	3,00+VAT	3,40 + VAT	3,10 +VAT	

Chów bydła mlecznego w Polsce jest jedną z ważniejszych gałęzi gospodarki żywnościowej.

Mleko i jego przetwory należą do produktów wysoko cenionych ze względu na wartości odżywcze, dietetyczne, a także ekonomiczne. Jednocześnie wymagania jakościowe pozyskiwanego mleka obostrzone są różnymi rygorami. Zachowanie zdrowego stada, a tym samym wysokiej ja-

komórkami somatycznymi.

Komórki somatyczne to złuszczone komórki naskórka wyściełające go pęcherzyki mlekotwórcze oraz przewody i zatoki mleczne, a także leukocyty i limfocyty, które dostają się do mleka z krwi. Liczba komórek somatycznych to jednocześnie miernik stanu zdrowotnego wymienia, ilość leukocytów w mleku krów

somatycznych w mleku zbiorczym nie należy wlewać mleka od takich krów do ogólnego zbiornika.

Podkliniczne postacie zapalenia gruczołu mlekowego stanowią główną przyczynę strat ilościowych mleka i w zasadniczy sposób wpływają na zmiany w jego składzie mikrobiologicznym i biochemicznym. Z uwagi na straty, jakie powoduje

Zapobieganie mastitis szansa na poprawę jakości mleka

kości mleka, wymaga zwrócenia bacznej uwagi na higienę doju i zdrowie krów.

W Polsce kilkadziesiąt procent krów mlecznych choruje na zapalenie wymienia. Zapalenie to może przybierać różne formy - w zależności od rodzaju infekcji oraz wrażliwości krów. Najczęściej następuje po wnikięciu bakterii chorobotwórczych przez kanał strzykowy. Zapalenie gruczołu mlekowego krów wpływa negatywnie na jakość pozyskiwanego mleka oraz przetworów mleczarskich. Mleko od krów chorych na mastitis ma obniżoną wartość odżywczą, dietetyczną oraz obniżoną przydatność technologiczną.

Stan zapalny tkanki gruczołowej wymienia jest reakcją obronną organizmu na czynniki szkodliwe, które wnikały do wymienia.

Najczęściej stany zapalne wywołują:

- 1) bakterie oraz szkodliwe produkty ich przemian metabolicznych (toksyny),
- 2) urazy mechaniczne (uderzenie, przygniecenie),
- 3) działania termiczne (przegrzanie, przechłodzenie).

U większości krów chorujących na zapalenie wymienia występuje stan podkliniczny tej choroby. Objawy chorobowe nie są wówczas dostrzegalne "gołym okiem", ale samo mleko jest już zanieczyszczone licznymi bakteriami i

chorych na mastitis jest bowiem znacznie wyższa niż u krów zdrowych.

W związku z tym, że formie podklinicznej nie zawsze towarzyszą widoczne zmiany w mleku i wymieniu, jest ona groźniejsza. Tymczasem wiele wszystkich stwierdzanych przypadków mastitis dotyczy tej postaci. Stan zapalny w takiej sytuacji cechuje, jak już wspominałam, podwyższenie liczby komórek somatycznych, często także obecność drobnoustrojów oraz obniżenie produkcji mleka w chorym gruczole. Przyjęto, że liczba komórek somatycznych dla mleka konsumpcyjnego musi być mniejsza niż 400 000 w 1 ml. Tymczasem już zawartość powyżej 200 000/ml komórek somatycznych w mleku zbiorczym jest sygnałem, że w stadzie występują zaburzenia zdrowia wymienia. Część krów może wykazywać bakterienny podkliniczny stan zapalny. W takiej sytuacji należy skontrolować całe stado krów będących w laktacji. Podjęcie odpowiednich działań ograniczy rozprzestrzenianie się choroby.

Jednocześnie należy pamiętać, że podwyższona liczba komórek somatycznych może wystąpić u krów w okresie wytwarzania siary, na krótko przed zasuszeniem lub gdy krowy zostaną wydojone niedokładnie oraz przy zmianach żywienia i w okresie rui. Aby uniknąć podwyższonej zawartości komórek

ta forma mastitis pojawiają się sugestie o potrzebie traktowania tych stanów jak zapaleń klinicznych i przystępowanie do leczenia bezpośrednio po wykryciu choroby.

Przy formie klinicznej mastitis widoczne są zewnętrzne objawy choroby - obrzęk, stwardnienie, bolesność, wrażliwość na dotyk, zaczerwienienie ciwarki, podwyższenie ciepłoty. Mogą być także widoczne zmiany w wydzielinie - np. strzępki, kłaczkę, domieszka krwi lub ropy, zmiana barwy, charakterystyczny, nieprzyjemny zapach. Ta postać mastitis jest więc stosunkowo łatwa do wykrycia.

Szacuje się, że w Polsce na zapalenie gruczołu mlekowego z objawami klinicznymi choruje każdego roku 20-50% krów. Widoczne zmiany patologiczne utrzymują się przez okres 6-14 dni - w zależności od czasu i sposobu terapii, a także rodzaju drobnoustrojów chorobotwórczych.

Warunkiem wczesnego wykrycia klinicznych postaci mastitis jest regularna i dokładna kontrola wymienia oraz mleka podczas każdego udoju. Gdy zaobserwujemy objawy zapalenia, trzeba natychmiast zawiadomić lekarza weterynarii oraz pobrać próbę mleka do badania laboratoryjnego aby stwierdzić czym leczyć. Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się choroby należy chorą

Ciąg dalszy na s. 16 ➡

➔ krowę doić na końcu - po zdrowych, a najlepiej oddzielnym aparatem.

Do czasu podania lekarstwa należy często zdajać wymię. Powoduje to usuwanie toksyn oraz ubocznych produktów rozkładu zniszczonej tkanki.

Drobnoustroje chorobotwórcze dostają się do mleka zarówno z kanałów strzykowych, czyli z wnętrza wymienia, jak i ze środowiska zewnętrznego - podczas i po udoju. W mleku od zdrowej krowy liczba drobnoustrojów pochodzących z wymienia nie przekracza kilku tysięcy, natomiast u chorej - znacznie wzrasta. Ważne jest więc, by w stadach krów mlecznych przeprowadzane były przez lekarza weterynarii okresowe kontrole.

O potrzebie dbałości o stado przekonany jest pan Zbigniew Popławski, rolnik z Koroszczyna. Dbą o to, aby mleko produkowane w jego gospodarstwie było jak najwyższej jakości. W tym celu zadbał o czyste i suche stanowisko, zapewnia czystość zwierząt w czasie doju, przed i po doju dezynfekuje strzyki w odpowiednich środkach odkażających. Zabieg ten niszczy bakterie na powierzchni strzyków, a także zamyka kanał strzykowy kroplą środka odkażającego, co chroni wymię przed zakażeniem bakteryjnym.

Dolna część strzyka zawsze powinna być gładka, miękka i elastyczna. Jeżeli jest zbyt twarda i sucha, może pękać i tworzyć stany zapalne.

W zapobieganiu chorobom wymienia ważna jest profilaktyka, a z tym wiąże się m.in. higiena i technika doju. Używane przez pana Popławskiego naczynia przed każdym dojem są zawsze starannie myte i dezynfekowane. Również obora jest odpowiednio przystosowana - jeśli chodzi o zapewnienie pomieszczeń, ich stan sanitarny.

Pierwszą ważną czynnością wykonywaną przez pana Popławskiego przed dojem właściwym jest przedzdajanie. Ma ono na celu

usunięcie pierwszych partii mleka, najbardziej zanieczyszczonych bakteriami. Pozwala także na rozpoznanie ewentualnych zmian chorobowych w mleku.

Kolejnym krokiem jest dokładne wymycie wymienia, co również stanowi ochronę gruczołu mlekowego przed zakażeniami bakteryjnymi. Jest także wstępnym masażem wymienia, pobudzającym je do optymalnego oddawania mleka. Właściwe oczyszczenie wymienia usuwa z niego przeszło 80% bakterii chorobotwórczych. Przy niedokładnym oczyszczeniu zaledwie 20-40% bakterii zostanie usuniętych.

Przeddojowa i podojowa dezynfekcja nie rozwiązuje jednak wszystkich problemów związanych z zakażeniem wymienia. Jest ona jedynie elementem profilaktyki. Równie ważne w programie profilaktyki jest także zachowanie czystości stanowisk dla krów, prawidłowa eksploatacja dojarki mechanicznej, odpowiednie żywienia itp. Mastitis często jest wynikiem błędów żywieniowych,

tymczasem troska o właściwe żywienie jest najtańszym i najprostszym sposobem wyeliminowania większości zapaleń wymienia i użyskania mleka dobrej jakości. Duże znaczenie przy zapobieganiu mastitis ma także dostarczanie organizmowi krowy pierwiastków śladowych zawartych w różnego rodzaju paszowych dodatkach mineralno-witaminowych.

Aby zapobiec stanom zapalnym pan Popławski zasuśa także krowy pod osłoną antybiotyków.

Obecna sytuacja na rynku wymaga od rolnika umiejętności i gotowości dostosowywania się do jego potrzeb i chociaż opłacalność produkcji mleka nie jest za wysoka, to jak na razie pan Popławski nie rezygnuje z tej gałęzi produkcji i osiąga wysokie parametry jakościowe. Dzięki higienie i odpowiednim zabiegom w zwalczaniu ewentualnych chorób udało się mu spełnić wymagania nałożone przez Polską Normę.

Walentyna Siemieniuk

Centrala Nasienna w Parczewie

ul. Szkolna 32

tel. (083) 354 13 28,

Oferuje do sprzedaży:

♣ *Pasze, koncentraty i premiksy firm: Lando Lakes, Sano, Josera, LNB - Ekoplón, Polfarm, Polsanders, Bacutil, Unipasz, Mikita, Europlos.*

♣ *Śrutę sojową i rzepakową.*

♣ *Sprzęt i maszyny rolnicze.*

Gospodarstwo Nasienne

Łęszek Niewęglowski

Klębów 21-307 Ulan tel. 351 81 43

oferuje do sprzedaży:

Sadzeniaki ziemniaków odmiany: Lord - Elita, Vineta- oryg., Zeus - oryg., Beata kl. A, Danusia kl. A, Trada- A-2.

Mistrzowie wojewódzcy Konkursu "AGROLIGA 2001"

Organizatorem konkursu "AGROLIGA 2001", którego celem jest wyłonienie Mistrzów Krajowych w kategoriach Rolnicy i Firmy są: Redakcja miesięcznika "Agrobazar", Redakcja Programów Wsi i Rolnictwa oraz Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

W finale wojewódzkim konkursu Mistrza "AGROLIGI 2001" wzięły udział gospodarstwa wyróżnione w Oddziałach WODR, tj.

1. Oddział Grabanów - Państwo Jolanta i Jerzy Osińscy zam. Łazy, gmina Łuków,
2. Oddział Końskowola - Gospodarstwo Szkółkarskie Lucjan i Grzegorz Kurowscy zam. Końskowola, gmina Końskowola,
3. Oddział Rejowiec - Pan Stanisław Szady zam. Żmudź, gmina Żmudź.
4. Oddział Sitno - Państwo Wiesława i Marek Kudach zam. Steniatyn, gmina Łaszczów,

W kategorii Firmy w finale wojewódzkim uczestniczyły niżej wymienione przedsiębiorstwa:

1. Zakład Młynarski G.T. Zimniccy sp. z o.o. we Włodawie,
2. Gospodarstwo Rybackie sp. z o.o. w Kocku,
3. Małopolska Hodowla Roślin - HBP Spółka z o.o. Centrala Nasienna Zamość,
4. Zakład Przetwórstwa Ziemniaczanego BARYCKI-BARYCKI s.c. w Przewłocze.

Po dokonaniu lustracji wytypowanych gospodarstw i firm z terenu działania Oddziałów WODR w Lublinie, tj. Grabanowa, Końskowoli, Rejowca i Sitna, Komisja powołana przez Dyrektora WODR w Lublinie wybrała Mistrzów Wojewódzkich w kategorii Firmy i Rolnicy.

W kategorii Firmy komisja jednogłośnie wybrała Zakład Młynarski G.T. Zimniccy we Włodawie.

W kategorii Rolnicy wybrano Gospodarstwo Szkółkarskie Lucjan i Grzegorz Kurowscy w Końskowoli gmina Końskowola.

Mistrzowie Wojewódzcy zostali zgłoszeni do tytułu Mistrza Krajowego "AGROLIGA 2001".

Prezentacja Mistrzów Wojewódzkich będzie prowadzona w programach Redakcji Programów Wsi i Rolnictwa TVP 1 oraz miesięczniku "AgroBazar".

Wybór Mistrza Krajowego zostanie dokonany przez Kapitułę Konkursu "AGROLIGA 2001" w następujący sposób:

- we wrześniowym numerze "AgroBazaru" zostały przedstawione wizytówki wszystkich laureatów wojewódzkich biorących udział w tegorocznym konkursie,
- w programach Redakcji Programów Wsi i Rolnictwa TVP S.A. widzowie będą na bieżąco informowani o zasadach i przebiegu konkursu,
- Kapituła Konkursu, w skład której wchodzi Mistrzowie Krajowi poprzednich edycji i przedstawiciele organizatorów, przyzna kandydatom punkty w skali od 1 do 10,
- łączna suma punktów pozwoli wyłonić 5 najlepszych firm - ścisłych finalistów,
- Mistrzowie Krajowi w kategorii Rolnicy i Firmy zostaną wyłonieni w systemie Audiotele spośród 5 ścisłych finalistów.
- Krajowy Finał Konkursu "AGROLIGA 2001" odbędzie się w lutym 2002 roku.

Prezentacja laureatów:

Zakład Młynarski G.T. Zimniccy
Zakład Młynarski G.T. Zimniccy we Włodawie wybudowano od podstaw w latach 1990-92. Zakład produkcyjny z infrastrukturą zajmuje powierzchnię 4 ha. Zlokalizowany jest w odległości 4 km od Włodawy, wkomponowany w otaczające

od południa i zachodu lasy. Od 1995 r. firma powiększa własną bazę zaopatrzenia zakupując inne magazyny. Obecnie w skład przedsiębiorstwa "Zakład Młynarski G.T. Zimniccy" wchodzi młyn we Włodawie o zdolności produkcyjnej 80-90 t/dobę pszenicy lub 60 t/dobę żyta (udział w przemyśle pszenicy stanowi ok. 90%), magazyny zbożowe w Orchówku, Krasnymstawie i Włodawie o łącznej pojemności 15 500 ton. Podstawowa działalność firmy to skup pszenicy i żyta. Podstawowe produkty firmy to mąka pszenna i mąka żytnia. W strukturze zakupu surowca 90% stanowi pszenica, a 10% żyto. Skup odbywa się w okresie całego roku a jego szczyt występuje w okresie żniw. Zakład od lat uczestniczy w systemie skupu z dopłatami Agencji Rynku Rolnego dla producentów. Głównymi odbiorcami wyrobów są zakłady piekarskie i cukrownicze południowo-wschodniej Polski. Firma gwarantuje wysoką jakość wyrobów, wyrównane parametry jakościowe, terminowość dostaw własnym specjalistycznym transportem. Od początku swojej działalności firma postawiła na wysoką jakość swojej produkcji. Zakład we Włodawie posiada własne laboratorium pracujące całodobowo. Badania są prowadzone zgodnie z planem jakości, który określa wymagania dotyczące częstotliwości badań, odpowiedzialności osób wykonujących badania oraz definiuje kryteria przyjęcia lub odrzucenia surowca, materiałów pomocniczych, opakowań oraz wyrobu gotowego. Laboratorium stanowi nowoczesną komórkę kontrolną spełniającą wszelkie niezbędne kryteria standardów europejskich. Od 23.03.2001 w "Zakładzie Młynarskim G.T. Zimniccy" obowiązuje system kontroli jakości ISO-9002. Wdrażanie systemu zapewnienia jakości rozpoczęto w 1999 roku,

ciąg dalszy na s. 16 ➡

➡ a zakończono Audytem Certyfikującym w styczniu 2001. Wypracowanie Systemu Zapewnienia Jakości jest nie tylko dokonaniem formalnym, ale pozwala zaliczyć ten zakład do nowoczesniejszych w Polsce. W Polsce jest to trzeci zakład który posiada Certyfikat ISO-9002. Na Świecie stosowany jest w ponad 100 krajach. System ISO-9002 gwarantuje wysoką jakość wyrobów, które zapewniają stałość klientów i większy zysk. W przedsiębiorstwie zatrudnionych jest 56 osób (6 osób w administracji), a średnia wieku wynosi 32 lata. Zakład Młynarski G.T. Zimniccy wspiera w miarę możliwości wszelkie działania związane z krzewieniem kultury fizycznej wśród młodzieży Włodawy. Szczególna pomoc skierowana jest w stronę sekcji zapaśniczej miejscowego klubu "GT Włodawianka". Czterech zawodników sekcji zapaśniczej "GT Włodawianka" aktualnie jest członkiem kadry narodowej na Olimpiadę "Ateny 2004".

Czynniki decydujące o wyborze Zakład Młynarski G.T. Zimniccy na Mistrza Wojewódzkiego to:

- produkcja wyrobów wysokiej jakości,
- rozbudowa i doskonalenie bazy surowcowej,
- firma spełnia wymogi wynikające z przyszłej integracji z Unią Europejską,
- estetyka i porządek na terenie firmy,

Gospodarstwo Szkółkarskie Lucjan i Grzegorz Kurowscy

Gospodarstwo Szkółkarskie Lucjan i Grzegorz Kurowscy powstało w 1960 r. na powierzchni kilkudziesięciu arów, stopniowo powiększając się o dalsze grunty dzierżawne. Początkowo uprawiane były krzewy żywopłotowe, jagodowe (agrest, porzeczki), róże, tulipany, narcyzy oraz warzywa, które szybko dawały dochód niezbędny do dalszego rozwoju. Mimo bardzo trudnych warunków ekonomicznych i ustrojowych, brak perspektyw dla prywatnych gospodarstw Gospodarstwo nabyło w 1964 r. działkę o powierzchni 1 ha. Następnie rozpoczęto budowę

niezbędnego budynku gospodarczego, a następnie mieszkalnego, budowę linii elektrycznej, studni i instalacji nawadniającej. Stopniowo wyposażano gospodarstwo w narzędzia i maszyny (często własnej konstrukcji) które służą do dnia dzisiejszego.

W latach siedemdziesiątych rozpoczęto uprawę w pojemnikach. Kolejne dziesięciolecie to okres specjalizacji gospodarstwa. W tym czasie zlikwidowano produkcję podkładek dla drzew owocowych, krzewów jagodowych, cebulowych (tulipany, narcyzy), a w dalszej kolejności róż. Za produkcję róż Gospodarstwo otrzymało wiele medali Złotych, Srebrnych i Brązowych na wystawach krajowych.

Na bazie gospodarstwa powstała na początku lat 90-tych szkoła roślin wrzosowatych Magdaleny (córka) i Marka Majewskich.

Obecnie gospodarstwo posiada 14 ha powierzchni, w tym 7 ha upraw pojemnikowych i około 2 ha w gruncie. Ponadto, posiada tunele foliowe, mnożarki, budynki gospodarcze (chłodnie i przechowalnie), sadzarki oraz samochody przystosowane do przewozu roślin na wózkach CC. W ostatnich latach, w szkółce zbudowano kilkadziesiąt tysięcy metrów kwadratowych utwardzonych placów i dróg. Wykonano niezależne ujęcia wody i nowoczesny system nawadniania.

W Gospodarstwie dużą uwagę poświęca się na zakładaniu matczników kolekcji roślin ozdobnych. Obecnie w szkółce znajduje się ponad tysiąc gatunków i odmian. Pozwala to na obserwowanie i wprowadzanie do produkcji, tych najbardziej wartościowych.

W szkółce wyhodowano cztery nowe odmiany roślin ozdobnych, a kolejne są w obserwacji.

Naczelnym zadaniem Gospodarstwa jest wyprodukowanie materiału o wysokiej jakości w szerokim asortymencie. Dużą wagę przywiązuje się do sprawnej i fachowej obsługi odbiorców. Dla sprawnej obsługi zorganizowano punkt

sprzedaży detalicznej. W celach promocyjnych wydano barwny i bardzo interesujący katalog dotyczący produkowanego materiału szkółkarskiego. W działalności marketingowej przewidziano również udział w wielu społecznych akcjach promocji roślin, przekazując nieodpłatnie kilkanaście tysięcy krzewów dla różnych instytucji, głównie szkół, w kraju i za granicą.

Świadectwem wysokiej jakości produkowanych roślin jest kilkadziesiąt dyplomów, medali i pucharów za zajęcie czołowych miejsc na wystawach krajowych i zagranicznych. O wysokiej jakości świadczy również fakt eksportu, od ponad 30 lat, na bardzo wymagające rynki zachodnie (Szwecja, Norwegia, Dania i inne, łącznie 14 krajów). W latach 70-tych ponad 60% produkcji przeznaczano na eksport. Obecnie 30% produkcji przeznaczane jest na eksport do krajów Europy Zachodniej i Wschodniej.

Gospodarstwa Szkółkarskiego Lucjan i Grzegorz Kurowscy jest członkiem Związku Szkółkarzy Polskich, a Pan Lucjan Kurowski jest jego Prezesem.

Czynniki decydujące o wyborze Gospodarstwa Szkółkarskiego Lucjan i Grzegorz Kurowscy na Mistrza Wojewódzkiego to:

- gospodarstwo posiada wieloletnią tradycję,
- intensywny rozwój gospodarstwa w trudnych latach dla rolnictwa,
- przemyślana, długofalowa koncepcja rozwoju gospodarstwa,
- wysokiej jakości materiał szkółkarski uzyskany, dzięki umiejętnemu wykorzystaniu własnej wiedzy jak też informacji przekazywanej przez innych,
- jeden z największych producentów materiału szkółkarskiego w woj. Lubelskim,
- estetyka obejścia i terenów wokół budynków,
- dobra płynność finansowa i głęboko przemyślane stanowisko w kwestii stosowania zewnętrznego finansowania niezbędnego do dalszego rozwoju gospodarstwa, co świadczy o znajomości wartości pieniądza w czasie.

Alina Symp

W roku bieżącym po raz drugi realizowana jest akcja edukacyjna w formie programu „Lubię zimno”. Realizatorzy programu to Powiatowe Stacje Sanitarne - Epidemiologiczne, Oddziały Polskiego Towarzystwa Oświaty Zdrowotnej oraz firmy Bakoma i Danone.

Program edukacyjno - informacyjny

„Lubię zimno”

Głównym celem programu jest polepszenie warunków transportu i przechowywania mleka i jego przetworów. W związku z tym adresowany jest do osób związanych z dystrybucją tych produktów oraz konsumentów.

Do ubiegłorocznej akcji przystąpiło około 1/3 powiatów w Polsce, uczestniczyło w niej około 307 konsumentów oraz 16 tysięcy osób zawodowo zajmujących się żywnością. Na terenie powiatu białskiego programem objęto około 8 tysięcy osób stosując różne formy działania (pokazy, degustacje, szkolenia, dystrybucja materiałów).

Wiadomo, że mleko i jego przetwory są niezbędne w żywieniu człowieka i nie można wyobrazić sobie żywienia bez nich. Zawierają w swoim składzie wiele ważnych składników pokarmowych: łatwo przyswajalny wapń, pełnowartościowe białko, witaminę B₂, składniki mineralne, tłuszcze i węglowodany. Nie wszyscy jednak zwracają uwagę na właściwy transport i przechowywanie tych produktów.

Świeże produkty mleczne nie trafiają bezpośrednio z taśmy produkcyjnej do domu konsumenta. Są przewożone, składowane i wystawiane na sprzedaż. Dopiero zakupione w sklepie trafiają na nasz stół. Przez cały ten okres - od producenta do konsumenta muszą być przechowywane w temperaturze + 2 do + 60 C. Przechowywane w innych warunkach tracą swoją jakość odżywczą, mogą też stać się źródłem zatrucia pokarmowych.

Produkty takie jak jogurt, kefir, twarożki zawierają żywe kultury bakterii, które dodaje się w trakcie procesu produkcji i doprowadza do

ich rozmnożenia (bakterie te utrzymują w organizmie odpowiedni skład mikroflory w jelitach i wspomagają trawienie). Gotowy produkt zostaje schłodzony do temperatury + 4°C i proces ich rozmnożenia zostaje zahamowany. Jeżeli produkty mleczne są przechowywane w wyższych temperaturach, żywe kultury bakterii zaczynają się mnożyć a smak, wygląd i jakość produktu ulega zmianie. Podwyższona temperatura sprzyja też rozwojowi pleśni. Świeże produkty mleczne nie zawierają konserwantów i są wrażliwe na działanie podwyższonej temperatury. O tym powinni pamiętać przewoźnicy, hurtownicy, obsługa w sklepach oraz konsumenci.

Jako konsumenci chcemy spożywać świeże i dobrej jakości produkty, dlatego też aby zapewnić sobie ich jakość należy uwzględnić podane niżej zalecenia:

Podczas zakupu.

1. Kupować tylko produkty mleczne, przechowywane w chłodniczych urządzeniach.
2. Nie kupować tych produktów na bazarach, targach, gdzie nie są przechowywane w chłodniach.
3. Kupować produkty z ważnym terminem przydatności do spożycia.
4. Nie kupować ich w wyrzuszonych lub uszkodzonych pojemnikach.
5. W upalne dni starajmy się robić zakupy w sklepach położonych blisko domu lub w godzinach rannych lub wieczorem.
6. Zwracać uwagę na warunki przechowywania w sklepie (jak odbywa się transport produktów mlecznych do sklepu, czy urządzenia chłodnicze w sklepie pracują całą dobę).

Podczas transportu do domu.

1. Jeśli robimy zakupy w punktach oddalonych do domu, zapewnić sobie możliwie szybki powrót do domu.
2. W handlu dostępne są torby termoizolacyjne, utrzymujące zimno około 1 godziny.

Podczas przechowywania w warunkach domowych.

1. Po powrocie do domu umieścić zakupione produkty jak najszybciej w lodówce na odpowiednich półkach (zgodnie ze wskazaniem producenta lodówek).
2. Kontrolować temperaturę w lodówce przy pomocy termometru. Także regulować temperaturę w zależności od wskazań termometru we wnętrzu lodówki.
3. Zapewnić swobodny przepływ powietrza w lodówce (artykuły spożywcze nie powinny dotykać ścianek wewnętrznych).
4. Unikać częstego i długiego otwierania drzwi w lodówce.
5. Rozmrażanie i mycie lodówki planować w czasie, gdy nie ma dużego zapasu żywności i w niezbyt gorące dni.

W miesiącu sierpniu w ramach programu „Lubię zimno” odbyło się szkolenie w Grabanowie. Wykładowcami byli pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej. Tegoroczna akcja potrwa do listopada. Jest prowadzona wśród dystrybutorów, innych osób zawodowo zajmujących się żywnością i konsumentów: dorosłych i dzieci (z akcją informacyjną dotarło też do przedszkoli). Uznano, że jedynie długofalowa działalność może przynieść trwałe efekty.

Bożena Warda

Na podstawie materiałów informacyjnych do programu „Lubię zimno”

Stół Pięknie Nakryty

Stare powiedzenie mówi, że człowiek jada nie tylko ustami, ale również oczami. Elegancko i efektownie nakryty stół cieszy wzrok niosąc odprężenie i dobry nastrój zarówno gościom, jak i gospodarzom.

Obok przygotowanych potraw stół stanowi centralny element każdego przyjęcia, a jego niekonwencjonalny wygląd, na przykład dzięki wyszukanej zastawie czy serwetkom z delikatnej materii, tworzy właściwą i niepowtarzalną atmosferę.

O ile jest piękniej gdy dekoracja stołu i wnętrze o czymś opowiada.

Dekoracja z symbolicznymi elementami może przekazać gościowi to, czego nie może wyrazić słowami. Barwy - to trudny wybór i to decyduje o sposobie i nastroju stołu. Dlatego nie pozostawiajcie zestawienia barw przypadkowi.

Zieleń wnosi świeżość zwłaszcza w porze zimowej. Również utrzymana w jednym kolorze kompozycja stworzy niezwykłą świeżość. Na stole powinny się znaleźć tylko zielone przedmioty jak: zielony obrus, serwetki, taśmy dekoracyjne, naczynia, świece. Stół przeżyje wtedy swój zielony cud.

Szarość uszlachetnia - jest to kolor neutralny dla innych barw. Szary obrus jest idealnym tłem dla inscenizacji najrozmaitszej gry barw. Biel ubiera skromnie lub świątecznie. Utrzymanie całkowicie w białym kolorze stołu będzie wyglądać prosto i skromnie, ale jednocześnie elegancko i szlachetnie.

Stół nabiera bardziej odsuniętego charakteru, gdy biel połączy się z pastelowymi barwami i srebrnymi rekwizytami.

Na pewno potraficie naśladować charakter stołu weselnego gdzie do uroczystego posiłku zapraszają śnieżnobiała bielizna stołowa, biała porcelana, wielkie srebrne świeczniki, bujna girlanda kwiatów w kolorze szampana.

Żółcień rozjaśnia i rozvesela. Kolor żółty kojarzący nam się z promieniami słońca, jasnością, radosną zabawą i witalnością. Kolor żółty towarzyszy nam przez cały rok.

Czerwień symbolizuje ciepło i ogień. Jest kolorem najbardziej agresywnym ze wszystkich barw. Czerwień zawsze dominuje i wpada w oczy. Przy dekoracji stołu radzimy ostrożnie podchodzić z czerwonymi elementami. Czerwień może wyglądać ciepło i przytulnie na adwentowym stole.

Kolor błękitny wnosi harmonię. Paleta błękitu jest bardzo bogata i najbardziej komponuje z innymi barwami.

Połączenie pastelów z bielą promieniuje dyskretną elegancją. Udany wybór barw to efekt udanych aranżacji. Wszystko co znajduje się na stole powinno być konsekwentnie podporządkowane.

Przygotowanie stołów na przyjęcia okolicznościowe jest również ważne jak smak podawanych potraw. Skompletowanie potrzebnych naczyń i sztućców oraz prasowanie obrusów i serwetek trzeba wykonać dzień wcześniej. Należy się przy tym starać o zachowanie jednolitości zastawy i zachować umiar w dekorowaniu stołu. Dekoracja nie powinna zajmować zbyt dużo miejsca, bukiety i świeczniki nie mogą być za wysokie i powinny komponować z pozostałymi elementami nakrycia.

Jak zatem prawidłowo nakryć stół:

- ☞ największy talerz - pod danie główne, ustawia się pod kilkoma mniejszymi talerzykami o różnej średnicy;
- ☞ ustawiając talerze jeden na drugim, warto zwrócić uwagę na dobór kolorów, tak aby uzyskać ciekawe i oryginalne zestawienia;
- ☞ po lewej stronie powinien znajdować się widelec, po prawej nóż i łyżka, przed talerzem widelec i/lub łyżeczka do deseru. Łyżeczka - trzonkiem w prawo, widelec - trzonkiem w lewo;

- ☞ jeśli będą podane zakąski, należy przygotować dodatkowe sztućce;
- ☞ jeżeli zamiast mięsa będzie podana ryba, obok talerzy układa się specjalne sztućce lub dwa widelce;
- ☞ kieliszki do napojów alkoholowych oraz szklanka na wodę mineralną powinny być ustawione po prawej stronie talerzy, lekko ukośnie do krawędzi stołu. Szklankę ustawia się przed kieliszkiem na wino do dania głównego;
- ☞ filiżanki do zupy również napełnia się, gdy goście siedzą przy stole i podaje wraz z podstawkami, natomiast talerze do zupy powinny być ustawione nim usiądą goście i napełnione, po zajęciu przez nich miejsc;

Jak ustawiać kieliszki na stole?

- ☞ zawsze w równym szeregu i odległości około 1 cm powyżej ostrza noża;
- ☞ na uroczystym przyjęciu do każdego napoju przeznacza się właściwe szkło. Jeśli do przystawek będzie podana wódka, pierwszy stanie mały kieliszek do wódki, za nim - w prawą stronę - kieliszek do białego wina, następny do czerwonego, a kieliszek do szampana lub wina deserowego znajdzie się na ostatni w rzędzie;
- ☞ przy mniej oficjalnym posiłku zupełnie wystarczy szklaneczka na wodę i jeden uniwersalny kieliszek do wina.

Podczas serwowania posiłków, napojów i przystawek często zastanawiamy się, z której strony powinny być one podane. Z prawej strony podaje się dania podstawowe, czyli filiżanki z zupą, danie główne, kawę, z tej strony również sprząta się naczynia. Jeśli potrawy takie jak np. zimne zakąski czy przystawki będą nakładane przez gości, należy podawać je z lewej strony, ale na takiej wysokości, aby osoba siedząca przy stole nie musiała podnosić zbyt wysoko ręk.

*Opracowała:
Alicja Celińska*

Skarby w słoikach

rowca. Znaczy to po prostu, że musimy wybierać do przerobu owoce i warzywa najwyższej jakości piękne, dorodne, zdrowe, kolorowe, dojrzałe oraz bardzo świeże. Wtedy mają najwięcej witamin, zachowują właściwy dla gatunku smak i aromat. Gdy poleżą w ciepłym świetle lub słońcu, tracą składniki odżywcze, a tlen z powietrza "zabiera" im witaminy (najlepiej wprost zerwane z krzewu lub drzewa). Poniżej przedstawiam kilka przepisów, które można wykorzystać przy sporządzaniu przetworów domowych.

Śliwki węgierki w syropie

3 kg śliwek węgerek, 2 szklanki wody, 2 szklanki cukru.

Śliwki dojrzałe umyć w misce z ciepłą wodą z dodatkiem niewielkiej ilości sody jadalnej (pół łyżeczki), dokładnie, kilkakrotnie przelać zimną wodą. Pokroić na połówki, oddzielić pestki, po czym układać w słoikach bardzo ciasno przekrojem do dołu. Przy starannym ułożeniu można zmieścić w słoiku o pojemności 0,5 l około 75 dag śliwek. Zagotować wodę z cukrem, gorącym syropem napełnić słoje z ułożonymi owocami, zamknąć. Pasteryzować 20 minut w wodzie o temperaturze około 95°C (bliskiej wrzenia). Tak przygotowane śliwki mogą być wykorzystywane na kompot, można je zalewać galaretkami lub używać do ciast.

Czosnek marynowany

25 dag czosnku, szklanka wody, szklanka octu winnego, 2 łyżeczki cukru, 2 goździki, 10 ziarenek ziela angielskiego, 2 łyżki oleju sojowego.

Zagotować wodę, ocet i przyprawy. Do wrzątku dodać obrane ząbki czosnku i gotować 3-4 min. Przełożyć do słoiczków typu twist. Przed zamknięciem nalać na wierzch nieco oleju. Podawać do wędlin, mięs i pieczywa.

Aronia (dżem) do mięs

1 kg aronii, 1 kg gruszek, 1 kg jabłek, 0,5 kg cukru, 1 szklanka wody.

Dokładnie umyć aronię zalać wodą i gotować przez 15 min. Obrane i starte jabłka (na tarce jarzynowej) dodać do aronii i razem gotować przez pół godziny. Do gotującej aronii dodać cukier, obrane i podzielone na części gruszki (ósemki). Zagotować i odstawić do następnego

dnia. Po czym na małym ogniu trzymać owoce aż zgęstnieją. Gorące nakładać do słoików. Pasteryzować 15 min. Odwracać do góry dnem, zostawić do ostygnięcia. Nadaje się do mięsa tak jak żurawina.

Marynata do grzybów (opieniek)

4 litry grzybów (odgotowanych) 0,5 kg cebuli

(pokroić w półtalarki) usmażyć na oleju, *1/2 litra oleju, 1 łyżeczka ziela angielskiego, 1 łyżeczka pieprzu naturalnego, 4 łyżki cukru, 1 szklanka octu.* To wszystko wymieszać, nakładać do słoików i gotować (10 minut)

Ketchup

6 kg pomidorów, 10 dużych cebul, 2 duże seler, 1 1/2 szklanki cukru, 4 łyżki soli, 1/2 łyżeczki goździków zmielonych, 1/2 łyżeczki pieprzu naturalnego, 2 łyżeczki cynamonu, 1/2 łyżeczki imbiru, 1/2 łyżeczki gałki muszkatołowej, papryka (do smaku, 1 łyżeczka najmniej).

Pomidory sparzyć, obrać ze skórki, pokroić. Cebulę pokroić w plastry. Selery zetrzeć na tarce jarzynowej. Wszystko dodać do

Wartość odżywcza owoców i warzyw, użytych do przetwórstwa domowego, uzależniona jest od właściwego doboru su-

pomidorów i razem gotować do uzyskania gęstej masy. Na koniec dodać 1-3 łyżek octu do smaku. Wrzącą masę wkładać do słoików i słoiki przykryć kocem, pozostawić do ostygnięcia.

Cukinia Ala- Ananas

2 kg cukinii, 2 1/2 szklanki wody 45 dag cukru, 1 cukier waniliowy, 1 łyżeczka kwasku cytrynowego, 1 1/2 aromat ananasowy.

Obraną, opłukaną cukinię, pokroić w kostkę. W/w składniki zagotować, wrzucić cukinię, gotować 3 minuty, wkładać gorące do słoików.

Gruszki w syropie słodko-kwaśnym

8 szklanek wody, 1 szkl. octu 10%, 1 szklanka cukru, goździki, cynamon (kora). Ugotować zalewę. Gruszki obrać, wydrążyć komory nasienne. Na gotującą zalewę wrzucić gruszki gotować około 2 minuty. Gorące gruszki wrzucić do słoików. Zalać gorącą zalewą. Nie gotować słoików. ■

Opracowała:

*sp. ds. ALOW i I Zofia Pawłowicz
PZDR Biała Podlaska.*

PRONAR

Narew 17-210 Narew

woj. podlaskie

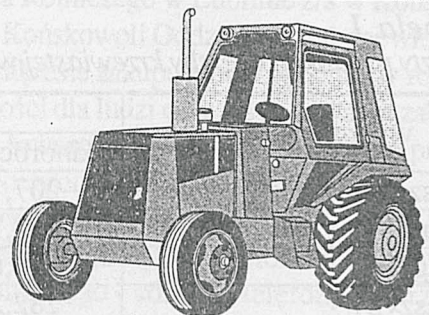
ul. Mickiewicza 101A

tel./fax (0 85) 681 63 29, 681 64 29,

tel kom. 090 265 466, 090 265 467

Producent ciągników rolniczych.

Od miesiąca czerwca ubiegłego roku rolnicy mają możliwość nabycia ciągników z nową, opracowaną z uwzględnieniem cennych uwag użytkowników, wygodną kabiną zapewniającą wysoki komfort oraz doskonale pole widzenia. Przykładem może być ciągnik MTZ 320A o mocy 35 KM.

Ile zyskamy na wierzbie opałowej?

Korzyści z uprawy wierzby opałowej *Salix sp.* zainteresowały naszych czytelników. Dlatego przedstawiam kolejne, aktualne wyniki badań nadesłane przez autora, prof. Stefana Szczukowskiego z olsztyńskiego Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego dotyczące kosztów zakładania plantacji i oczywiście - opłacalności, a także relacje plantatora, Daniela Korulczyka o pierwszych wierzbowych żniwach.

Jak wynika z doświadczenia przeprowadzonego na UW-M, koszt założenia plantacji wierzby przy obsadzie 40 tys. roślin na hektar wyniósł 4971,23 zł, z tego: 4000 zł - koszt sadzonek (10 gr/sztukę);

706,23 zł - koszt wykorzystania ciągników (Ursus C-360-3P i Ursus 912) i maszyn towarzyszących (opryskiwacz P 068, pług U 037, broń U 212/2, sadzarka S 221/1, pielnik P 434/1); 265 zł - koszt środków ochrony roślin (Roundap i Bladex).

Plantacja na tym samym podłożu korzeniowym może być użytkowana przez 24 lata, wtedy koszt jej założenia na każdy rok wyniesie 207,13 zł/ha.

Natomiast koszty produkcji wierzby na gruntach ornych już istniejącej plantacji zależą od częstotliwości zbioru. Na mniejszych plantacjach zaleca się coroczny zbiór z wykorzystaniem silosokombajnu do zbioru kukurydzy Z 364 współpracującego z ciągnikiem U 912, wtedy koszty produkcji są

najniższe (1185,80 zł/ha). Do zbioru roślin co dwa i co trzy lata wymagany jest drogi i nie zawsze dostępny kombajn Claas Jaguar.

Z kolei najwyższą opłacalność (1797,11 zł/ha/rok) uzyskano przy zbiorze roślin co trzy lata (tabela 2), ponieważ trzyletni plon biomasy jest

zainteresowanie uprawą wierzby sprawiło, że obecnie bardziej opłacalna jest sprzedaż sadzonek. Pan Daniel Korulczyk ze 100 sztuk wierzby jednorocznej uzyskał ok. 2000 zrzesów (10 gr/szt).

Przyrosty tej mało wymagającej rośliny są duże. Po ścięciu rocznych prętów na początku lutego, nowe

tabela 2

Uzyskiwane plony oraz opłacalność produkcji wierzby krzewiastej w różnych cyklach zbioru.

wyszczególnienie	zbiór w cyklach		
	jednorocznych	dwuletnich	trzyletnich
koszt produkcji (zł/ha)	1185,80	2544,61	4261,47
plon biomasy (t/ha)	31,82	63,50	120,66
koszt produkcji 1 tony (zł)	37,27	40,07	35,32
cena za 1 tonę zrębków (zł)	80,00	80,00	80,00
zysk z 1 tony	42,73	39,93	44,68
zysk z 1 ha	1359,80	2535,39	5391,33
zysk z 1 ha/rok	1359,80	1267,69	1797,11

prawie cztery razy większy. Natomiast zysk z 1 ha plantacji wierzby przy zbiorze corocznym z wykorzystaniem silosokombajnu Z 364 i ciągnika wyniósł 1359,80 zł. W tabeli 2 przyjęto cenę 80 zł za tonę zrębków w odniesieniu do ceny tony odpadów drzewnych.

Warto podkreślić, że duże

pręty odbiły na wysokość 50 cm w pierwszym tygodniu maja, a posadzone na łące, trzytygodniowe zrazy mają ok. 15 cm. Dalszy szybki przyrost zależy od odpowiednio wilgotnej pogody.

Wysokie ceny węgla, oleju i gazu sprawiły, że potencjalny rynek dla energii cieplnej pozyskiwanej z szybko rosnących wierzby krzewiastej - jest bardzo duży.

Tabela 1

Koszty produkcji wierzby krzewiastej w różnych cyklach zbioru (zł/ha)

wyszczególnienie	zbiór w cyklach		
	jednorocznych	dwuletnich	trzyletnich
koszt założenia plantacji	207,13	414,27	621,40
siła robocza	102,30	66,00	115,50
ciągniki	379,66	164,44	287,27
maszyny	282,25	1470,99	2593,92
nawozy:			
N	51,48	102,96	154,44
P	80,04	160,08	240,12
K	82,94	165,88	248,82
Ogółem	1185,80	2544,61	4261,47

Opracowała:

Jolanta Kotlarek

Na podstawie: Kisiel R.,
Szczukowski S., Stolarski M.,

Koszty i opłacalność uprawy
szybko rosnących wierzby
krzewiastej w różnych
cyklach zbioru.

Biul. Nauk.
i rozmowy z plantatorem

Obawy i oczekiwania

Proces integracji z Unią Europejską przyczyni się do zmiany sytuacji polskiego rolnictwa i dlatego ważny jest stosunek rolników do samego procesu i przemian z nim związanych.

Jak wynika z dotychczasowych badań poziom poparcia rolników dla procesu integracji jest niski i towarzyszy mu niewiara we własne możliwości przystosowania się do zmian.

Według Hanny Podedwornej z SGH jest kilka przyczyn takiego stanu rzeczy, a mianowicie:

- ☛ drastyczny spadek opłacalności produkcji rolnej w wyniku którego rolnicy mogą się obawiać, że korzyści nie zrównoważą strat i że to oni będą musieli te koszty ponieść,
- ☛ wiedza rolników o Unii Europejskiej i zasadach Wspólnej Polityki Rolnej, która kształtuje postawy i opinie.

Z większości badań wynika, że polski rolnik z dużą nieufnością podchodzi do procesu integracji a nieufność ta w dużej mierze pochodzi z poczucia niedoinformowania o praktycznych skutkach integracji.

Jedynie 10% rolników uważa się za dobrze poinformowanych. Rolnicy ci wykazują większe zainteresowanie procesem integracji i należą do jej zwolenników.

Badania naukowe wykazują, że największe obawy wykazują właściciele gospodarstw dużych, natomiast rolnicy prowadzący gospodarstwa średnie silnie uzależnione od rynku, uznawani za potencjalnych beneficjentów Wspólnej Polityki Rolnej oczekują, że proces integracji przyniesie wiele korzyści.

Do pozytywnych zmian zaliczają poprawę sytuacji rolników wynikającą z dostępu do pieniędzy z funduszy unijnych oraz możliwości zabierania głosu w sprawach bezpośrednio ich dotyczących. Innym

ważnym oczekiwaniem rolników jest nadzieja, że uczestnictwo w Unii otworzy możliwość skutecznego rozwiązywania problemów rynkowych przez powstanie sprawnych instytucji gospodarczych na wzór unijnych.

Obawy natomiast budzi odpowiednie zabezpieczenie interesów polskich rolników podczas negocjacji. Innym ważnym źródłem obaw jest cały zakres spraw związanych z funkcjonowaniem rynku, problemy z nadprodukcją żywności i koniecz-

nie. Dlatego też zazdroszczą rolnikom europejskim jasnych reguł gry i sprawności instytucji obsługujących rolnictwo. Warto podkreślić, że większość rolników nie boi się konkurencji rolników unijnych. Polscy rolnicy są przekonani, że dorównają rolnikom unijnym a w niektórych dziedzinach ich przewyższają. Posiadają duże doświadczenie prowadzenia produkcji w trudnych warunkach. Sam proces integracji nie jest postrzegany jako źródło lęków

i zagrożeń ale budzi pewne nadzieje na poprawę sytuacji.

Obraz jaki przedstawia ana-

liza przeprowadzona przez Panią Hannę Podedworną jest optymistyczny lecz jednocześnie realistyczny. Wydaje mi się, że i w naszym środowisku jest spora grupa rolników, która widzi proces integracji jako źródło korzyści i nie odnosi się doń niechętnie. Jedno jest pewne, im więcej wiedzy na temat Unii tym mniej lęków i obaw.

Osoby zainteresowane poszerzeniem wiedzy o Unii Europejskiej, procesie integracji i przebiegu negocjacji zapraszam do Oddziału w Grabanowie. Służymy informacjami i bogatą literaturą.

Specjalista ds. integracji
Janina Kempka

Unia Europejska - co rolnik o niej wiedzieć powinien

ność ciągłego negocjowania zasad regulujących rynki rolne.

Polscy rolnicy dostrzegają też bardzo mały udział rolników w przetwórstwie rolnym, co bardzo ogranicza ich szanse oddziaływania na warunki sprzedaży. Dlatego też wiążą duże nadzieje z procesem integracji, który umożliwi im partnerstwo i dostęp do sprawdzonych instytucji ekonomicznych oraz korzyści płynących ze Wspólnej Polityki Rolnej.

Podstawowym problemem polskich rolników jest niepewność rynku, która ogranicza ich możliwości działania. Nie znają cen, nie mogą kalkulować co im się opłaca, albo trafiają w zapotrzebowanie rynku albo

Uwaga Rolnicy

Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie z/s w Końskowoli Gospodarstwo Pomocnicze w Końskowoli Oddział w Grabanowie organizuje szkolenia dla rolników w zakresie zakupu środków ochrony roślin zaliczanych do I i II klasy toksyczności dla ludzi oraz wykonywania zabiegów ochrony roślin na plantacjach towarowych. Wymóg takowego przeszkolenia wynika z treści ustawy o ochronie roślin.

Szkolenie jest 2-dniowe. Odpłatność 45 zł od osoby.

Zainteresowani proszeni są o kontakt osobisty lub telefoniczny z Powiatowymi Zespołami Doradztwa Rolniczego - adresy i telefony na przedostatniej stronie.

Istnieje również możliwość zorganizowania 1-dniowego szkolenia ale tylko dla rolników zainteresowanych ukończeniem kursu na wykonywanie zabiegów ochrony roślin na plantacjach towarowych - bez możliwości zakupu środków ochrony roślin zaliczanych do I i II klasy toksyczności dla ludzi. Wtedy koszt szkolenia wynosi 30 zł od osoby.

Inspektor pracy doradza, informuje i ostrzega przed zagrożeniami

Certyfikacja maszyn i urządzeń w zakresie bezpieczeństwa

- Jan B. Kupił nowy zgniatacz ziarna. W czasie obsługi chciał się przytrzymać obudowy napędu. Nieprawidłowa osłona "pozwoliła", aby palce ręki znalazły się w strefie zagrożenia. Zostały uszkodzone.
- Maciej Z. Kupił za granicą kombajn zbożowy. W czasie smarowania prawa ręka znalazła się w strefie zagrożenia i została uszkodzona. Strefa nie była osłonięta od czasu kupna.

• Zygmunta W. Pyta czy dobrze zrobił kupując urządzenie tańsze mimo, iż nie posiada ono żadnego dokumentu, że jest bezpieczne.

Te i inne problemy mają rolnicy (i nie tylko) jeśli kupują i używają maszyny, urządzenia i narzędzia. Myślę, że należy im podpowiedzieć, jak postępować. Na początek jednak trochę teorii.

Po pierwsze należy wiedzieć, że w naszym kraju jest przepis - ustawa z dnia 03.04.1993 r. o badaniach i certyfikacji (Dz.U.Nr55,poz.250). Określa ona funkcjonowanie krajowego, naszego polskiego, systemu badań i certyfikacji.

Po drugie, certyfikat to dokument stwierdzający - potwierdzający, że dany wyrób (maszyna, urządzenie, narzędzie), używany zgodnie z zasadami określonymi przez producenta, nie stanowi zagrożenia dla zdrowia, życia i środowiska. Wszystkie wyroby posiadające certyfikat są oznaczone znakiem bezpieczeństwa (B).

Zgodnie z ustawą wyroby krajowe i importowane, mogące stwarzać zagrożenie lub te, które służą ratowaniu życia, zdrowia i środowiska, podlegają obowiązkowi zgłaszania do certyfikacji na znak bezpieczeństwa i oznaczenia tym znakiem.

Należy przy tym dodać, że obowiązek ten nie dotyczy tylko wyrobów wykonywanych lub importowanych jednostkowo na indywidualne zamówienia użytkowników pod

warunkiem, że zostaną spełnione wymagania dotyczące bezpieczeństwa pracy i użytkowania oraz ochrony życia, zdrowia i środowiska.

Po trzecie Dyrektor Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji swym zarządzeniem ustala wykaz wyrobów podlegających obowiązkowi zgłaszania do certyfikacji na znak bezpieczeństwa i oznaczania tym znakiem.

Po czwarte z typowych wyrobów stosowanych w rolnictwie w wykazie znalazły się:

- maszyny, urządzenia i narzędzia do uprawy gleby (wyłącznie ciągnikowe lub napędzane silnikami),
- maszyny i urządzenia do nawożenia, zraszania gleby oraz ładowacze rolnicze,
- maszyny, urządzenia i narzędzia do ochrony i pielęgnacji roślin i drzew (z wyjątkiem ręcznych i konnych),
- maszyny i urządzenia do siewu, uprawy i zbioru zbóż, strączkowych i oleistych (z wyjątkiem ręcznych),
- maszyny i urządzenia do zbioru ziemniaków, buraków i innych roślin korzeniowych oraz rozsady drzew i krzewów,
- maszyny i urządzenia do przygotowywania pasz i dla hodowli,
- parniki,
- drabiny,
- zespoły i części uniwersalne do maszyn rolniczych - wyłącznie wały przegubowo-telekopowe z osłonami,
- sprzęt elektryczny do pielęgnacji terenów przydomowych - kosiarki, glebogryzarki, siewniki, ścinarki żywopłotowe, ciągniki rolnicze i ich zespoły oraz części, itp.
- Zaznaczyć należy, że szereg innych maszyn i urządzeń, które stosują rolnicy podlegają także certyfikacji, np. sprzęt gospodarstwa domowego, silniki spalinowe, obrabiarki do metali i drewna, spawarki, pilarki, wózki jezdniowe,

narzędzia i inne.

Po piąte zwrócić należy uwagę na postanowienia Kodeksu Pracy. Wynika z niego, że każdy producent, importer, dystrybutor lub inny dostawca maszyn i innych urządzeń technicznych, które nie podlegają zgłoszeniu do certyfikacji na znak bezpieczeństwa i oznaczania tym znakiem jest obowiązany wydać deklarację (a więc dokument) zgodności tych wyrobów z normami wprowadzonymi do obowiązkowego stosowania oraz wymaganiami określonymi właściwymi przepisami.

Ponadto niedopuszczalne jest wyposażenie stanowisk pracy w maszyny i urządzenia techniczne, które nie uzyskały wymaganego certyfikatu na znak bezpieczeństwa, albo nie posiadają deklaracji zgodności.

Informując o powyższym stwierdzić należy, że maszyny, urządzenia i narzędzia są bezpieczne jeśli posiadają certyfikat lub deklarację zgodności.

A oto kilka rad praktycznych:

- kupując maszynę lub urządzenie sprawdzaj czy posiada ono certyfikat lub deklarację zgodności
- wymagaj, aby producent, importer, sprzedawca lub inny dostawca posiadał dokument w tym zakresie
- nie kupuj maszyny i urządzenia, jeśli w dokumentacji technicznej - ruchowej nie będzie takiego dokumentu
- niech mniejsza cena maszyny i urządzenia bez certyfikatu nie będzie ważniejsza od bezpieczeństwa twojego i twoich najbliższych
- nie daj się zwieść ustnym namowom i zachwalaniem, że produkt, mimo że bez dokumentu, jest bezpieczny
- nie ma różnicy czy jest to produkt krajowy czy importowany
- wyposażaj swoje gospodarstwo w maszyny, urządzenia i narzędzia z certyfikatem lub deklaracją zgodności, a zapewni to pracę bezpieczną i bezwypadkową.

Masz wątpliwości zapytaj!
inż. Edmund Kaźmierczak
Inspektor Pracy OIP Lublin
telefon 53 - 242 - 01

OFERUJEMY:

- Zestawy rozdrabniająco-mieszające:
 - Śrutownik ssąco-tłoczący i mieszalnik 1 tona - wydajność 1t/h
cena urządzenia zawiera transport,
 - Silosy zbożowe BIN o pojemności od 10 do 500 ton,
 - Przenośniki ślimakowe, - Suszarnie podłogowe,
 - Przenośniki pneumatyczne (dmuchawy) do ziarna,
 - Autokarmniki dla trzody chlewnej.

Zapraszamy

Autoryzowany Dystrybutor BIN Agro - INSTAL Adam Kulik Bazanów Nowy 75
08-500 Ryki, woj. Lublin

WESTFALIA

*Autoryzowany dealer firmy
Westfalia Landtechnik Polen Sp. z o.o.*

P.P.H.U. „MLEKO-SYSTEM”

Radosław Kozak

ul. Składnicowa 8

21-200 Parczew

tel. (083) 355 13 09, fax. (083) 355 13 08

- Sprzedaż i montaż urządzeń udojowych i schładzających
 - Sprzedaż oryginalnych części zamiennych
 - Sprzedaż środków higieny doju
 - Atestacje urządzeń udojowych
 - Całodobowy serwis
-

Wydawca: Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie Oddział w Grabanowie

DYREKTOR WODR w Lublinie zs. w Końskowoli: mgr inż. Andrzej Ryl

Z-ca Dyrektora ds. Oddziału w Grabanowie inż. Arkadiusz Szymoniuk

Adres Redakcji: WODR Oddział Grabanów 21-500 Biała Podlaska,

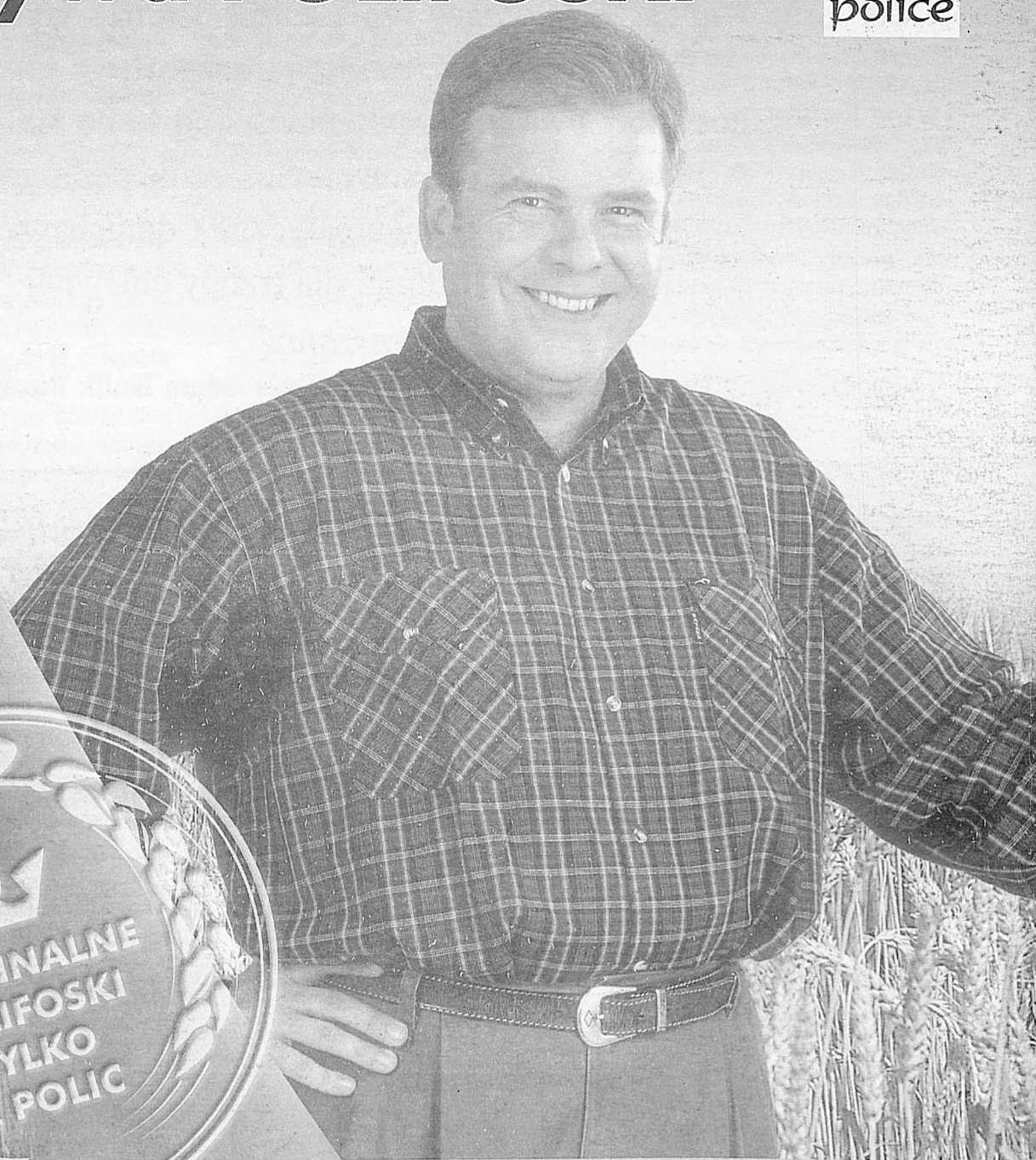
tel. (0 83)343 37 92, fax 343 81 98, e- mail gazeta@cyber.pl

Red. nacz. Marek Lewandowski. Skład komputerowy: Andrzej Mazur. Druk: Ireneusz Wagner.

Korekta: Czesława Mirczewska, Wanda Zajac. Zam.9/01 nakł.1000 egz.

Adresy i telefony Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego: Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3
tel/fax 343 32 34, Łuków ul. Czerwonego Krzyża 4 tel/fax (0 25) 798 39 58, Parczew ul. Piwonia 50 tel/fax 354
24 74, Radzyń Podlaski ul. Dąbrowskiego 9 tel/fax 352 84 06, Wisznice ul. Warszawska 13 tel/fax 378 22 49

Soltyś naszej wioski używa POLIFOSKI®

ORYGINALNE
POLIFOSKI
TYLKO
Z POLIC

Zawsze kupuję to, co sprawdzone - oryginalne POLIFOSKI® z POLIC. Dzięki nim mogę być pewny, że plon będzie obfity! POLIFOSKI® są cennym źródłem makro- i mikrośladników dla uprawianych roślin oraz poprawiają ich odporność na choroby, szkodniki i mrozy. Jako, że stosuję również polickie POLIMAGI® i POLIDAP®, cały system nawożenia mogę idealnie dostosować do mojej gleby i każdego rodzaju upraw. Najwyższa światowa jakość i udowodniona skuteczność rodziny nawozów z „POLIC” - oryginalnych POLIFOSEK®, POLIMAGÓW® i POLIDAPU® - gwarantuje moim roślinom doskonałe warunki do rozwoju. Warto je stosować, by pomnożyć plon.

Zapraszamy do naszych punktów sprzedaży

Zakłady Chemiczne „POLICE” SA

ul. Kuźnicka 1, 72-010 Police, Biuro Sprzedaży Krajowej: tel.: (091) 317 4303, fax: (091) 317 4772

„POLICE” - dobre na każdym polu